

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 3, 4

MAREC ♦ 1938 ♦ APRIL

LETO 61

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Konec.)

Tja notri v 13. stol. je bil koral edino petje pri bogoslužju; od 14. stol. dalje pa smisel za gojitev korala zaradi stalno naraščajočega vpliva večglasja pojenjuje, hkrati pa tudi tisti točni čut za njegovo pravo, iz zgodovinskega razvoja organsko potekajoče predvajanje. Vkljub temu prinašajo prve izdaje iz 15. in 16. stol. v izročilu (tradiciji) temelječe koralne melodije in sicer z največjo tenkočutnostjo.

Tridentinski cerkveni zbor se neposredno ni pečal z glasbo: njegovi odloki, kolikor tičejo cerkveno glasbo, so v prvi vrsti negativne narave: usmerjeni so najprej za tem, da se odstranijo že ustaljene zlorabe in razvade, katere so bile tako vkoreninjene, da je že njih odstranitev pomenila velik napredek: vključitev cerkvene glasbe med predmete, ki pridejo upoštev, je bila naznačena pod rubriko »abusus in sacrificio missae« — (razvade pri daritvi sv. maše). Da ni tridentinski koncil mogel veljati kot nekakšna »charta magna« v cerkveni glasbi, sledi že iz dejstva, da bi uspešen prepoved v cerkveni glasbi na vsak način že naprej zahteval kot trden in zanesljiv predpogoj vseskozi izpeljano liturgično preosnovo, na kateri bi uspešna preureditev glasbe bila šele mogoča. S tem je že ovrženo naziranje, češ da se je tridentinski cerkveni zbor uradno bavil z vprašanjem reforme gregorijanskega korala. Cerkveni zbor je imel pred očmi le praktično stran, namreč čim uspešnejšo gojitev koralnega petja v deških in duhovskih semeniščih, kot priča odlok 23. seje; 24. seja navaja točna in stvarna navodila provincialnim sinodam in škofom glede gojitve cerkvene glasbe, kar ravno dokazuje, da je cerkveni zbor to praktično izboljšanje cerkvene glasbe prav energično zamislil in izvedbo tako uredil, da bo čim gotoveje dosegla svoj cilj.¹

¹ Weinmann: Das Konzil von Trient und die Kirchenmusik — str. 8.

Istotako je docela neosnovana trditev o izključitvi večglasne glasbe v cerkvi, kar naj bi bila preprečila intervencija cesarja Ferdinanda I. oziroma predložitev Palestrinove: *Missa Papae Marcelli*. Vsak si lahko predstavlja, da bi posledice takšnega sklepa bile za celotno glasbo — ne samo za cerkveno glasbo — usodne, ker je ravno tedaj bilo večglasje (polifonija) na višku, ki je tvorilo obenem najplodonosnejšo podlago, kjer se je svetna glasba kar moč sočno pojila. Nekateri zgodovinarji² poročajo sicer, da je bila ena struja na koncilu za predlog, da naj se vsaka druga glasba — razen koral — v bogoslužju prepove: toda do vidnejšega izraza ta struja ni prišla. Nekaterim kulturno-bojnim pisateljem je bilo to zopet lepa prilika, da so mogli cerkev slikati kot nasprotnico umetnosti in sploh vsakega napredka.

Dobi po tridentinskem cerkvenem zboru (1545) je sledila doba koralnih reform, ki jo nekateri nazivljajo »nesrečno dobo«. Sledeča stoletja 17., 18., 19. so značilna po težnjah koral času primerno preoblikovati, modernizirati; tako zvano »reformiranje« je ležalo zlasti v bistvu 17. stol. in bi mogli to nazvati »časovno bolezen«.

Končnega vzroka tega novotarstva je iskati v odporu renesanse in humanistov do duhá srednjega veka, ki se je različno javljal. Stalno ukvarjanje glasbenikov z večglasjem je izpodmeknilo smisel in razumevanje za glasbo, ki ji je bistveno, da učinkuje izključno le z zgolj melodičnim enoglasjem. Praktičen glasbenik je pa nujno subjektivist: tiste nazore v glasbi, v katere je slučajno uživiljen, jemlje nujno za podlago sodobne glasbe in po tej sodi vse prejšnje glasbene vrste. (Historično razumevanje glasbenih slogov datira šele od 19. stol. dalje.) Glasbeniki 16. in 17. stol. so se komaj zavedali, da je njihova glasbena razsodnost zrasla na temeljih večglasja in samo za takratno glasbo svojo veljavo obdrži, z njihovega vidika pa nikakor ne morejo bistva starih koralnih melodij presojati.

Marsikaj jim na koralu ni ugajalo n. pr. melizme liturgičnih samospevov: Ker večglasna glasba tovrstnih tvorbo — zaradi svojega značaja kot zborovska glasba — ne rabi, so v vseh reformnih izdajah melizme okrajšane ali pa sploh opuščene, ali so jih svojevoljno od nepoudarjenih zlogov na poudarjene prenesli, ker niso doumeli prvobitnega koralnega ritma: nepoznanje tega slednjega je povzročilo v koralnih melodijah grozno opustošenje, ki bi bilo koral v vsem njegovem sestavu — zaradi razrušitve njegovega bistvenega činitelja — ritma — do končnega propada dovedlo. Bistvo koralnih melodij je rušila tudi polifonija z vsemi svojimi nujnimi pridatki: ton b se je pogosteje pojavljal v koralnih melodijah — ne samo za odstranitev tritonusa (f—h), ampak tudi tam, kjer je bil miselnosti enoglasja popolnoma nepotreben. Moč koralnih tonskih lestvic je pričela pojenjevati, ker je polifonija ubijala njih posebne značilnosti in jih šablonsko usmerja na določene obrazce. Obseg (ambitus) posamez-

² Dr. Peter Wagner: *Elemente des Greg. Chorals* — str. 36.

nih melodij se je istotako dolgo prikrojeval, da je suhoparno pravilo premagalo izvirnost in posebnost: pravilom na ljubo so okrnjevali melodije, posebno radi še na važnih mestih: celo značilni začetni ton ni bil pred tem varen. Ostala je končno le še lažno-koralna glasba, ki je v najvažnejših bitnostih svoj izvor zatajila.

Jedro vsega preporodnega gibanja je bila vse razjedajoča kritika, ki je le razbijala, ničesar pa gradila.

Resnična preosnova bi bila mogoča le tedaj, če bi šli nazaj k temeljem in bistvenim lastnostim koral. Zanimivo je bilo, da so bili le glasbeniki tisti, ki so zahtevali preustroj: cerkev sama se je trdo držala koral. Vsekako so koralni reformatorji bili v nasprotju z miselnostjo cerkvenega zbora, ki je na vseh poljih cerkvenega udejstvovanja zahteval naslon na izročilo, ne pa brezpogojen umik pred tedanjim duhom časa. Konec 16. in zlasti začetkom 17. stol. se oglašajo zmeraj pogosteje glasovi po preosnovi koral. L. 1614. in 1615. izidejo v Rimu prve knjige s preosnovanimi koralnimi melodijami — v mediccejski tiskarni — *graduale mediccaem*: po vseh sedanjih dognanjih je bilo to delo dveh rimskih glasbenikov — Soriano in Anerio, ki ju je pridobil za to tiskar Raimondi.³

Tudi splošne časovne prilike so bile uspešnemu razmahu koral neugodne. V Italiji je nova smer v glasbi vse zanimanje nase pritegnila; v Franciji so divjali verski boji janzenizma in galikanizma s težkimi posledicami za liturgični smisel, v Nemčiji so bile kulturne in politične prilike še težje: v neprestanih vojskah je bilo porušenih toliko samostanov in ustanov, ki so bile močne opore za gojitev koral; na to mesto je stopila protestantovska cerkvena pesem, ki je potem za časa prosvetljene dobe in jožefinizma koral docela pregnala.

Tako so se razvijale prilike tja do srede 19. stol.; reformni koral je vodil s seboj nujno veliko zmedo: vsaka škofija je imela svojo izdajo, ki je bila polna nesoglasij. Povsod je odmeval klic poboljšanju: v Franciji in Nemčiji so pričeli z znanstvenim raziskovanjem po starih kodikih in tam so našli pravi srednjeveški koral, ki je bil v novih izdajah docela potvorjen. Zmeraj silnejši je postajal klic: nazaj k izročilu: mnogi so se kar sami — čez vso goščo potvorb — zatekli k čistim virom. Najtočnejši so bili izsledki dveh francoskih benediktincev: Dom Gueranger-ja, obnovitelja rimske liturgije v Franciji, in Dom J. Pothier-ja, ki je segel s knjigo: *Les Melodies Gregoriennes di apres la tradition* (izšla l. 1880) po melodičnem zakladu pred l. 1600. Vsa ta prizadevanja so zrastle iz liturgične podlage in bila vsled tega gotova uspeha. Do danes stoje benediktinci na čelu francoskih raziskovalcev koral, od l. 1889 izdajajo znanstveno revijo »*Paleographie Musicale*«, ki je znamenita zlasti zaradi fotografičnih reprodukcij starih listin pisanih z nevmami. Na nemški strani so se borili za isti cilj: Raym. Schlecht, Anzelm Schubiger, Mihael Hermesdorf. Čeprav je bil cilj isti — priti k virom — toda realne prilike so

³ Schmitz: Palestrina — str. 17.

jih prehitelo. L. 1868 je izšla koralna izdaja (*Liber gradualis*) v Pustetovi izdaji, ki je temeljila na medicjski izdaji z naknadnim dovoljenjem Rima; kot službena izdaja je bila proglašena šele pod Pijem IX in sicer iz ozirov cerkvene enotnosti. L. 1900 je poteklo tej izdaji 30-letno pravo (ki ga je dobil Pustet) in tedaj je papež Leon XIII. dovolil uvedbo tradicionalnega korala. Pij X. je to zaključil z odpovedjo vseh ugodnosti medicjske izdaje in je za vso cerkev upeljal tradicionalni koral (*Motu proprio* 22. XI. 1903.) Službena izdaja — vatikanska — je bila z dekretom 8. V. 1908. za vso cerkev rimskega obreda obvezna.

Glasboslovna znanost pa — zlasti glede korala — svoje delo ne utrudno nadaljuje: vsi slutijo, da morajo 9., 10. in 11. stol. hraniti še polno skritih dejstev, ki bi — izsledena — organično zgodovinsko pojmovanje silno olajšala. Profesor dr. P. Wagner je s svojimi znanstvenimi deli: *Ursprung und Entwicklung der liturg. Gesangsformen*, *Neumenkunde*, *Gregorianische Formenlehre* — nadaljnjemu raziskovanju postavil prave temelje.

P. F. Ačko:

Pota in cilji naše cerkvene glasbe v bodočnosti.

Anketa o cerkvenosti in necerkvenosti naše bivše, sodobne in bodoče glasbe se mi zdi kot debatiranje nemških literatov — teoretikov za časa Opitza in Gotscheeda; prišel je Klopstock in vse dvome ter teorije razbil — s svojimi pesmi in teoretiziranjem je bilo konec. Takega Klopstocka čaka naša teoretizirajoča doba. Kajti toliko nezadovoljnosti s samim s seboj in z okolico mora imeti sleherni glasbenik, da išče. Kakor hitro položi prst na svojo skladbo — neha iskati, razvoja je konec. Zato naj ne bo konec naše ankete konstatacija: mi smo zajeli tako cerkveno glasbo, ki bo poznim rodovom kažipot, ker se mi dozdeva, da smo danes le evolucijski člen, ne pa svetlobni steber bodočnosti.

Elementi, ki napravijo kako skladbo, da je cerkvena, so nekako ti, ki ločijo cerkveno zgradbo, hram božji, od posvetne, vsakdanje stavbe: na prvi pogled ločiš oboje. Ne napravi v bistvu to barva, ne okraski, ampak konstrukcija in arhitektonika. Morda naša sodobna slovenska cerkvena glasba le preveč gleda na harmonični efekt, na barve; arhitektonika, zgradba pa je stara, mnogokrat je pa sploh ni. Zapeljala nas je barvitost moderne glasbe, pozabili pa smo na notranjo resničnost. Z roko v roki bi se morala preobračati tudi notranja arhitektonika k resničnosti. Kar se tiče slovenske cerkvene »liturgične« pesmi, se ta le preveč giblje v ritmično že shojeni smeri, včasih le preveč znani arhitektoniki, ki niti ni naša, prenesena od cecilijancev k nam. Kajti staro ritmično osnovo obleči v moderno harmonijo se pravi: staro bajto starega sloga z modernimi barvami prepleskati, to se pravi, na arhitektoniki ne spremeniš nič, kvečjem ji vzameš čistiljivost in originalnost in ji daš nekak impresionistični videz brez notranje resnice — kar je pa vse skupaj špekulacija, ne pa religija. Je matematika, ne pa umetnost.

Ni res, da ne bi bilo vodilnih smeri za cerkvenega umetnika. Ni zadosti, da ima »močno doživetje in resno voljo — potem bo uspel.« (M. Železnik v C. Gl. I. 1937. št. 11. str. 178.) Koliko je takih skladateljev, ki imajo oboje v obilni meri, pa so njih skladbe nepopoljne zaradi pomanjkanja oblikovnega znanja. Učili so se preveč harmonije in premalo oblike, preveč malto mešati,

opeko polagati, ne pa stavb zidati in spoznavati sloge: to je — arhitektoniko. Pri stvaritvi arhitekture ne pomaga doživetje nič, volja še manj, če ni podprta od razsvetljenega razuma, ki je pravir vsake kreacije. Z doživetjem brez recimo »inženirskega« znanja ne veš kam in se boš začel v arhitektoniki igrati z efekti, kakor če se loti polir zidati nebotičnik: svoje in pretekle skušnje bo ponavljal in ponavljal brez okusa. Zato danes vedno razumemo pod »tehničnimi« sredstvi glasbe: pestrost harmonije in alteracije, kar je delno zelo zmotno, ker so tehnična sredstva v prvi vrsti ritnika, to je arhitektonika, ogrodje. Harmonija in njena pestrost je samo zunanji okras, ki je danes tak, jutri drugačen, kakor se pač obrača okus in osebno »doživetje«.

V arhitektoniki naše sodobne cerkvene pesmi vlada velika zmešnjava. Tisti, ki jim je doživetje v prvi vrsti harmonija, se obračajo k starim oblikam in jih kopirajo podzavestno ter nestvarno obdelujejo. Čakamo novih tvorcev oblik, ki bodo obvladali obliko starih in novih, položili v to obliko pridobitve moderne harmonije z recimo slovenskim religioznim občutjem, ki je pod nemškimi cecilijanstvom bilo le preveč ob steno pritisnjeno. Zato bo tvorec nove oblike slovenske cerkvene glasbe tisti, ki bo premagal obliko, si jo osvojil, naš religiozni občut izpovedal svojstveno bodisi v majhni cerkveni pesmici za liturgično rabo kakor v veliki obliki — a popolno v obeh! Zato je odrešilnega pomena za našo cerkveno glasbo temeljit študij oblik, iz katerega bomo spoznali pozitivnost in negativnost dosedanjega dela in dobili perspektivo v bodočnost, da bomo vsaj vedeli, kakšna je naša naloga. Takrat ne bo več dvoma in ne več anket.

Dostavek uredništva. Kakor prejšnje tako objavljamo tudi ta članek, ki je gotovo napisan z namenom pripomoči k izboljšanju naše cerkvene glasbe. Poudarja potrebo dobre oblike, kar je gotovo prav. Če pa hoče morda reči, da naše dosedanje novejšje cerkvene skladbe nimajo oblike ali da so prav zaradi tega manj cerkvene ali celo necerkvene, mu ne bomo mogli pritrditi. Tudi oblika sama nas ne bo rešila in bomo zlagali lahko v najpopolnejši obliki mesto cerkvene povsem posvetno glasbo. Pač pa bo čim popolnejše obvladanje glasbenih oblik z uporabo vseh glasbi na razpolago stoječih sredstev: melodije, harmonije, modulacije, ritma, kontrapunkta, hkrati z močnim in resničnim verskim doživetjem in našim pristno slovenskim občutjem našo cerkveno glasbo visoko dvignilo. — Nadaljnji članki o tem našem vprašanju so nam obljubljeni še od več strani.

Jožef Zazula:

Gallusi so bili Idrijčani.¹⁾

(Konec.)

V zvezi z Benetkami je bila Rudarska Idrija tudi po čipkarstvu. V Idriji še danes čipkajo čipke s tako imenovanim »risom«, kakor ga vidimo na italijanskih čipkah XV. in XVI. stoletja. »Ris« je po vseh čipkah značilno spleten, 3—4 mm širok trak. V zvezi z beneškimi čipkami pa so tudi Norimberg, Saksonsko in Češko, to je približno ozemlje nekdanjega Wallensteinovega posestva, ki se je za podvig obrti posebno trudil. Ti kraji so dobili čipkarstvo deloma iz Italije (Benetke), deloma iz Norimberga po Barbari Utman, ki je nizozemske čipkarice spoznala, poklicala in obrt upeljala. (Buch der Erfindungen, knj. 8.)

¹ Danes prinašamo še ta dodatni Zazulov članek. — Iz Ribnice nam pa obetajo protidokaze, da je bil naš Gallus Ribničan. — Urednik.

Tako se torej plete vedno večja zveza med mesti Benetke, Idrija, Norimberg. Čipkale so takrat visoke gospe, gori do kraljic. Pozneje je nastala domača obrt; v Rudarski Idriji so se udomačile čipke od Fare (Spodnje Idrije) gori. Ondi so rudarili že pred Rudarsko Idrijo, in v Ledinah in okolici, kakor tudi pri Fari so rovi, kjer so kopali, ozir. iskali železo. To rudarstvo so gojili Benečani. V farni cerkvi Spodnje Idrije so imeli veliko let za velikim oltarjem spravljene kose prve najdene rude cinobra. Pozneje so te kose prenesli v duplino nad glavnim vhodom pod stolpom. Ondi je poleg rude zapisano: Ruda živega srebra, najdena v Idriji 1483. Tudi v tem primeru torej so Benetke vplivale na naše rudarske kraje. 1509 so bili Benečani tudi vojaško za malo časa Idrijo zasedli. Nekaj let prej, potom Čedada, pa so v dolini jeli rudariti (Arko: Idrija, str. 1—6).

Fara je torej, kakor se zdi, imela čipke že pred Rudarsko Idrijo, enako, kakor je že pred njo tudi rudarila. Prva leta, do 1509, so Italijani in Avstrijci rudarili drug poleg drugega. Še okoli 1880 je dobil moj oče pismo z Benečanskega, kjer se pisec zanima za rudosled kot lastnino njegovih prednikov. Prve čipke so zanesli iz Benetk potom Čedada; trditev o Barbari Utman se v toliko ujema, da je ona širila čipkarstvo po habsburških, cesarskih krajih, kakor so širili to obrt Benečani po italijanskih. Idrijska dolina je bila ob meji obeh in je torej živela ob obojnem vplivu do 1509, ko je avstrijski vpliv stalno pregnal Benečane. Od tedaj, zlasti od 1580, ko je rudnik postal ves cesarski, se je rudarstvo krepilo do svetovne vojne. V XVII. stoletju je bila Idrija trg; v grbu je imela Merkurija (boga trgovine) z alkimističnim znamenjem živega srebra, ali, kakor pravi Arko: Zgodovina »človeka v rudarski obleki, ki drži v roki znamenje za živo srebro«. V drugi polovici XVIII. stoletja je Idrija postala mesto; dobila je grb z dvema barvama: rdeče-belordeče je avstrijska barva, ker je bil rudnik v Avstriji, črno-rumena je državna avstrijska barva, ker je bil eraričen. Preko te barve je stalo alkimistično znamenje za živo srebro ☩

Nepristransko moramo torej priznati, da so v Gallusovih časih naši kraji dobivali glasbeno-cerkveno in industrijsko pobudo potom Benetk, ki so bile takrat na svojem višku. Te pobude so bili deležni tudi vsi trije Gallusi — Petelini. Dunaj, ozir. Praga sta bila predaletč.

Jurij Gallus je prišel v Norimberg, ker je bil Idrijčan; brez tega bi ne bil tega dosegel. Jakob, kot njegov brat, je bil torej brezdvomno tudi Idrijčan. Peter, seveda, je bil mlajši, a to naše stvari ne zanima. — Izmed rudniških skladišč v inozemstvu so bile Benetke najbližje in so pravtako imele oskrbnika-Idrijčana kakor Norimberg, Augsburg, Regensburg in Hamburg, prometa pa z Idrijo temveč, ker so bile blizu. Spominov (knjig in podobnega blaga) je še dandanes po Idriji precej. Takrat so veljali: Gradec na eni, Benetke na drugi strani; kar je bilo vmes, je bilo brezpomembno. Trst je dvignila šele Marija Terezija. — Med Idrijo in Stično so bile tudi zveze. Prvi katoliški duhovnik v Rudarski Idriji po reformaciji je bil msgr. Marko Kuhn (Arko: Zgodovina Idrije str. 144, Vrhovec: Zgodovina Novega mesta). Leta 1604 je postal novomeški prošt in naddijakon stiških in novomeških cerkva.

Matrike v XVI. stoletju niso bile v Rud. Idriji, temveč v Spodnji Idriji (Pri Fari), a so pred leti pogorele. Morda bi bilo najti kaj podatkov v arhivu evangelijske občine v Ljubljani, kajti Rud. Idrija je bila od pribl. 1535 do 1597 evangelijska. Prvi predikant je bil, kakor Singer, iz Škofje Loke. Upeljal ga je Vlašič (Flacius Illyricus; Hauser, Weltliteratur, Vlašiča imenuje: Illyrische Natter). Ime predikanta ni znano.

Fran Ferjančič:

Žiga Bohinec,

prvi blagajnik Cecilijinega društva.¹

(Dalje.)

Razen vodje dr. Kulavica je našel Bohinec v semenišču ljubeznivega tovariša v osebi blagopokojnega spirituala Jáneza Flisa, poznejšega stolnega kanonika in škofijskega generalnega vikarja. Gospod Flis je bil blaga, sveta duša, kot nalašč ustvarjen za spirituala. Dasi je bil dober govornik in je zlasti ob nedeljah popoldne imel v semeniški kapeli krasne ekshorte, vendar lahko rečemo, da je več kot z besedo dosegel s svojim lepim zgledom. Bogoslovci smo ga dobro poznali kot moža molitve in zatajevanja ter smo ga zelo spoštovali. Poleg spiritualne službe je učil tudi cerkveno umetnost in je spisal dve znameniti knjigi: »Stavbinski slogi« z lepimi ilustracijami, in »Umetnost v bogočastni službi«. Poleg tega je bil tudi dušni voditelj karmeličank na Selu in je veliko spovedoval tudi v stolni cerkvi.

Ko je o priliki katoliškega shoda prišel v Ljubljano tudi izvrstni zagrebški spiritual Lang, poznejši zagrebški namestni škof, in se je sestal tudi s Flisom, tedaj sta se našli dve sveti duši. Lang je veselo objel Flisa in smehljaše rekel: »O goldenes Vlies!« (»O zlato runo!«)

Flis sam ni bil muzikaličen in ne pevec. Vendar se je zanimal za glasbo in petje bogoslovcev. Ker sem kot bogoslovec vsa leta svojih bogoslovnih študij razen dobrega prvega polletja poučeval petje in igral v kapeli pri službi božji, sem kot tak večkrat prišel v stik z g. spiritualom. Včasih mi je naznanjal svoje želje glede petja, včasih me je pohvalil, enkrat pa tudi pograjal.

Bila je nedelja sladkega Imena Jezusovega. Pred litanijami sem premišljal, kako bi mogel ta praznik glasbeno intenzivneje izraziti sladkost presvetege Imena. Prišlo mi je na misel, da bi v to svrho enkrat izjemoma uporabil register »Tremblant« s tresočim glasom. Kar sem mislil, to sem tudi storil. Reči moram, da meni samemu ni posebno ugajalo ono tresoče igranje. Še manj pa je ugajalo gospodu spiritualu. Kmalu nato je prišel k meni v sobo. Najprvo me je pohvalil, da sicer lepo in dostojno igram. »Samo na praznik svetega Imena Jezusovega mi igranje ni bilo po volji. Ono tresenje ni primerno in dostojno za hišo božjo.« Jaz sem mu pritrnil. Skušal sem pa nekoliko opravičiti se z idejo, ki me je k tem napotila. Sicer pa sem mu zagotovil, da je bilo to prvič in zadnjič. In bil sem mož beseda.

Bogoslovec, ki poučuje in vodi v semenišču petje, ima zlasti v velíkem tednu mnogo skrbi in dela. Z vsemi bogoslovci mora prepeti psalme in druge koralne speve vélikega tedna. S pevskim zborom pa mora naštudirati razne štiriglasne speve vélikega tedna, kakor n. pr. pasijon, rezponzorije, miserere in druge. Nekega leta se je vse petje vélikega tedna lepo izvršilo. Prav pri zadnjem verzu zadnjega »Miserere« na véliki petek bi pa pevci kmalu zašli s pravega tira. Ker sem se preveč zanesel na trdnost svojih pevcev, sem takrat premalo pazil. Sicer sem pevski zbor v trenutku privedel zopet na pravo pot in smo spev srečno končali. Gospod spiritual je tudi to opazil. Ko sem se pred

¹ Tiskarski škrat ima svoje posebne muhe. Včasih kaj nepotrebnega doda, včasih pa kaj važnega izpusti. Oboje se je primerilo tudi mojemu spisu v letošnji prvi številki. V nadpisu je škratelj čisto po nepotrebem vrnil v priimek črko »j«, ki jo je treba torej črtati. Priimek se pravilno glasi »Bohinec«. Mnogo usodnejša pa je tiskovna pomota v spisu samem, kjer je škratelj izpustil kar celo letnico 1884. Na strani 16. namreč v 11. vrsti tretjega odstavka bi se moralo brati: »samo od 24. junija 1884 pa do 31. oktobra 1885«. Potemtakem je Bohinecovo trnovsko pregnanstvo trajalo ne samo štiri mesece, temveč eno leto in štiri mesece. Vsakdo naj blagovoli to popraviti na označenem mestu.

odhodom na velikonočne počitnice zglasil tudi pri njem, da bi se poslovil, mi je med drugim rekel: »Vse petje je šlo letošnji veliki teden gladko, samo pri zadnjem verzu na veliki petek bi kmalu zašli s tira.« Ne vem, zakaj je g. Flis takrat vzel v misel to pomanjkljivost. Bržkone me je hotel kot spiritual obvarovati pred napuhom in me ohraniti v skromni ponižnosti. Meni seveda niti na misel ni prišlo, da bi mu bil to zameril. Bila sva tudi nadalje vedno dobra prijatelja.

K vodji dr. Kulavicu in spiritualu Flisu je prišel sedaj kot »tretji v zvezi« še namestni vodja in ekonom Bohinec. S svojim mirnim, krotkim značajem si je takoj pridobil srca vseh v semenišču. Osebito smo ga spoštovali in ljubili bogoslovci. Poleg opravil, ki jih je imel kot semeniški namestni vodja in ekonom, je bil tudi blagajnik Cecilijinega društva in je jako spretno uredil župnijske prispevke za orglarsko šolo. Bil je tudi blagajnik in upravitelj Katoliškega tiskovnega društva, kar mu je dalo veliko dela in si je s tem stekel neprecenljivih zaslug. Bil je tudi odbornik duhovskega podpornega društva. Z eno besedo: delal je vsestransko in neumorno, toda vselej tiho in brez šuma. Bil je splošno zelo izobražen. Posebno spretnost si je pridobil v uradnem poslovanju. Bil je večš italijanskega in francoskega jezika. Temeljito izobražen je bil zlasti še v glasbi. Obvladal je več instrumentov, prav posebno pa harmonij. Imel je sam zelo lep harmonij, a ga je pozneje podaril duhovniškemu zdravilišču v Iki pri Opatiji, kjer se je tudi sam zdravil. Rekel je, da jih prihaja tja toliko, ki bi si radi kako krajšali čas, a nimajo nobenega instrumenta. Zato je kar svoj harmonij poslal v Iko.

Posebno je vzljubil Bohinec koralno petje. Da bi slišal pristne koralne melodije pevati na kolikor moč popoln način, je obiskal tudi Sekovo na Štajerskem, kjer goje benediktinci vzorno koralno petje. P. Hugolin Sattner pripoveduje, da je Bohinec kot škofovski kaplan spremljal nekoč škofa Hrizostoma na kanonični vizitaciji. Ko pridejo v neko cerkev, jim naenkrat s kora dolí zadoni koralni »Ecce sacerdos«. Bohinec je bil ob teh koralnih zvokih ves presenečen in je izrazil svoje veselje, da je po dolgem potovanju zopet zaslišal pristne cerkvene melodije. Te ljubezni do koral ni Bohinec nikdar izgubil. Tudi v bogoslovnem semenišču je rad učil koral, ako se mu je k temu nudila prilika. Spominjam se, kako je nekoč učil bogoslovce koralni napev za »Asperges«. Tudi antifonatarje je včasih poklical k sebi in so morali vpričo njega zapeti antifone, zlasti če so bile težje, kakor n. pr. na praznik sv. Rešnjega Telesa. Na ta način se je hotel sam prepričati, ali pojo pravilno. Tako je s svojim koralnim znanjem blagodejno vplival tudi na druge.

(Konec prihodnjč.)

Emil Hochreiter:

Moji spomini na p. Hugolina Sattnerja, posneti iz njegovih pisem.

(Dalje.)

2. 1. 1930: »Na praznik sv. Treh kraljev bom izvajal Weiss-Ostbornovo mašo »Dona nobis pacem« s 4 instrumenti na pihala; potem pridejo na vrsto moje nove pesmi... Matičarji so pod vodstvom Poliča svojo turnejo končali; sklepni koncert se je vršil v Ljubljani, ki ga je dr. Vurnik slabo ocenil, na kar je Polič elegantno repliciral. Velika zabava! Dr. Vurnik zahteva za našo opero merilo kakega dvornega gledališča, a Polič se ne vda... Ker ima Slovenija zdaj v Ljubljani bana, je bilo mnogo uradnikov prestavljenih iz Maribora semkaj; manjkajo stanovanja.«

21. 1. 1930: »Občudujem Tvojo ustvarjajočo moč, moja je menda že pošla. Bi že kaj skladal, toda ne vem kaj; nikjer ne najdem primernega besedila... Naš radio nosi naše petje vsako nedeljo med svet... Dr. Mantuani želi podatke za Tvoj životopis; pošlji mu jih — sicer se bo pa neposredno sam na Te obrnil. »Ljubljanski Zvon« slavi 25 letnico, priredi 24. I. koncert, pri katerem bodo peli tudi moja »Vstal je Gospod«, ki pevcem tako zelo ugaja... V Kočevju so postavili nove orgle z 29 spremeni; 8. 12. so bile blagoslovljene. Na Kranjskem je še veliko dela na tem poprišču.«

23. 1. 1930: »Teden dni sem ležal. Ishias — grško ime, a huda bolezen. Sicer ne ležim več, a še ne morem maševati. Te noge! Po nasvetu župnika in mojega sošolca Rométa, ki biva v novomeškem kapiteljnu, poskusim novo zdravljenje. Tudi Kimovec je spet bolan — na živcih; biva v Dubrovniku. Premrl je moje zadnje pesmi zelo pohvalil. Zdaj tiskajo moje Mašne I. v 2. izdaji in »Odpeve litanij«. 24. 2. v naši cerkvi koncert pevskega zbora železničarjev »Sloga« (dirigent Svetel); spored: 1. Staroslovenska maša, 2. Slike iz sv. dežele.«

11. 2. 1930: »Hvala Ti za lepo tiskano zbirko Tvojih »Tantum ergo«! Napevov z latinskimi besedilom ne bo treba več pri nas dosti, ker je stremljenje po slovenski liturgiji precej močno in si zbori že danes jemljejo prostost — v nasprotju s papeževim »Motu proprio« — slovensko peti pri liturgični službi božji. Tu in tam že pridejo na svetlo staroslovenske maše; ne morem se sprijazniti s temi razmerami. Jaz sam sem pričel s kompozicijo slovenske maše, ki je pa namenjena samo za tihe maše, kot so Foersterjeve, Belarjeve in Miklošičeve. Uglasbi tudi Ti eno, pošljem ti besedilo — a ne težko. Če bo težka, bo všeč sicer modernim, a nihče je ne kupi; če bo lahka, se kupi in izvaja... »Sočo« bodo peli v začetku marca v Mariboru; ostanem doma. Morda pojdem poleti v Split.«

9. 3. 1930: »Poročilo o mojem stanju: 5. 2. sem obolel, par dni ležal, na to vsak dan malo vstajal. 5. 3. posvet dveh zdravnikov: nevralične bolečine v kolku in doli ob desni nogi. Je zdravljivo, a traja dolgo. Zdaj boleham že 4. teden; Bog daj, da bi se kmalu nagnilo na boljše. Vedno sem v sobi; le na kor grem težko... Matičarji pojo te dni v Mariboru, Ljutomeru in Ptuj; hočejo pokriti dolgove, ki so jih napravili na Francoskem.«

18. 3. 1930: »Bolje je, a delati ne morem; ob nedeljah lezem počasi na kor — gre težavno. Fiat voluntas Dei!... Tudi mene so iz Bergamo (Editione Carrara) pozvali za sodelovanje, pa ne bom mogel. Iz Tvojega pisma razvidim, da si poln idej; opozarjam pa Te, da preveč s skladanjem ne hiti. Včeraj so se vrnili misijonarji iz Celja, so zelo zadovoljni z uspehom — 10.000 obhajil! Mnogo se pač stori v verskem oziru, pa na drugi strani tudi za hudiča in pekel — morda še več...«

29. 3. 1930: »Ležal sem 2 dni v bolnišnici in dobil dve injekciji. Danes se peljem spet tja in tako vsak drug dan. Po vsaki injekciji nastane reakcija. Zdaj je že 8. teden; kdo je to pričakoval? Moli zame, da bi mogel kmalu maševati. Delati ne morem, a mojih pevskih vaj v petek ne pustim in tudi ne dirigiranja v nedeljo ob pol 10. Dva gospoda prideta pome in me peljeta na moj sedež na koru. Na tak način sem dirigiral Beethovna 25. 3. Goričani so me spet naprosili za 7 pesmi. Če mi bo boljše, jih bom zložil, pa na najpreprostejši način, kakor narodne pesmi... V zadnjih dneh sem mnogo meditiral, se od sveta še bolj ločil in se bavil — z večnostjo. Ti 8 tedni so bili za me najboljše duhovne vaje, napojene z bolečinami in nočmi brez spanja. Hvala Bogu, spanec se spet vrača in bolečine ponehavajo. Zdi se mi, da mi usmiljeni Bog hoče dati še malo rōka, da se spopolnim in spokorim... Včeraj je praznoval moj dragi prijatelj in učeni gospod dr. Mantuani svojo 70 letnico. V »Glasbeniku« izide kmalu njegovo razpravljanje: »Zgodovina cerkvene glasbe«, ki bo tudi posebej tiskana. Je seveda samo navodilo za učence. Dr. Kimovec je v Dalmaciji, Premrl se muči sam...«

2. 4. 1930: »Gre mi bolje; zdaj že pridno šepam v sobi sem in tja, celo na vrtu sem bil zadnja dva sončna dneva, tudi maševal bom menda prav kmalu. 8. 4. moram spet v bolnišnico, pa samo ambulantno. Z veliko ljubeznivostjo pridejo gospodje pome in me peljejo tja in nazaj.«

10. 4. 1930: »Zdaj že mašujem v oratoriju; pa da docela okrevam, bo še dolgo trajalo. Poslal sem Ti »Odpeve« k litanijam«, so krasno tiskani. Svetujem Ti, če zopet kaj za nas izdaš, obrni se na Jugosl. bukvarno, ta Te honorira in da sam nimaš nikakih skrbi. Za omenjene odpeve sem dobil 800 din in je preprosto delce, ki se bo pa kupovalo po vsej Sloveniji. Za Goričane sem zložil 9 pesmi, ki jih zdaj pilim. Časa imam dovolj, a bolezen mi ovira duha. Vesele velikonočne praznike!«

7. 5. 1930: »Smo že teden dni pri šmarnicah — lepe pesmi pojemo. Zadnjič smo izvajali Tvojo krasno »Smeji se maj«, g. Neffat je zadovoljno pri-kimal z glavo ... 20 dni ne bomo ponavljali nobene pesmi, akoravno vsak večer po dvoje pojemo. Izvajamo tudi samospeve, imamo soliste (gg. Zupan, Vedral, Pokorn, Premelč i. dr.). Cerkev je vsak dan natlačena. Ad majorem Dei gloriam et in honorem B. M. V.! Drugi mesec bomo študirali Beranove tri slovenske maše in drugo; zbor je dobro zaseden, samo pri altu bi si želel še par pevk z izdatnimi glasovi. Več novih skladb je izšlo od Premrla, Mihelčiča i. dr. ... 4. 5. so Matičarji koncertirali v Novem mestu s francoskim sporedom; smoter: založba primanjkljaja. Posetijo zdaj manjša mesta, ostane vselej nekaj novcev. »Maribor« je izvajal 3. 5. Dvořakovega »Mrtvaškega ženina« (p. Kamilo je sodeloval). Obisk ni bil posebno dober ... V radiju slišim često kaj lepega, tako n. pr. Dvořakov »Rekvijem« (Praga), dalje krasen klavirski koncert dveh bratov iz Monakovega (Belgrad). Naprosili so me za 8. maja (Marijine pesmi), sem pa moral odkloniti zaradi mojega stanja; saj se sliši naš zbor vsako nedeljo v radiju ... Če je lepo, se sončim v vrtu. Berem veliko iz sv. pisma in iz pisem apostolov. To berilo mi koristi, od časopisov nimam ničesar. Tudi o bližnji večnosti premišljujem veliko: bojim se, upam, ljubim ... Na cesto ne morem še (izjemoma s cestno železnico), a upam, da bo šlo, če bo gorkeje ... Prav rad bi šel spet poleti na Košljun, a zaradi visoke starosti si ne upam. Če se mi kaj pripeti, je vrnitev jako težavna; ostal bom v Ljubljani, le kak teden na Brezje ali v Kamnik. Zadnje omenjeno mestece je krasno bivališče, priložnost za kopeli, za izlete itd. Poskusiva enkrat! ... Sem Ti bil že omenil, da se je Glasbena Matica pripravila z dr. Vurnikom. Le-ta je kritik »Slovenca« in se ogreva le za najmodernejšo reči; on je turnejo Matice malenkostno preresetal. Meni je to prav, le naj se pošteno kregajo ... Tudi mene čaka borba na tem poprišču; sem namreč pri oceni Beranovih del izjavil, da nimamo več nikakih pravih pesmi, naše sedanje cerkvene pesmi so prav za prav koncertne pesmi s podloženimi cerkvenimi besedili. Tudi svojih lastnih pesem nisem izjemal. Moja trditev je opravičena; s silo nas hočejo v glasbi »balkanizirati«. Teror povsod, tudi v glasbi. Ne smemo imeti svojega mnenja, to ni več moderno. Jaz pa ostanem kljub temu zvest svojim načelom; drugi naj store, kar jim drago.«

15. 5. 1930: Čudim se, da si tako delaven in produktiven. Če bi jaz to zmožel! Časa imam, a zdi se mi, da hoče vir usahnuti. Saj ne more biti drugače: moja doba je že potekla, zdaj prihajajo na površje glasbeniki z drugimi idejami in zmožnostmi. Toda nekaj del sem vendar ustvaril: okoli 40 ... Te dni je bil Neffat pri meni; omenil sem mu: »Ali se ne bo »Tajda« več uprizorila?« On: »Opera ima lepo glasbo, a libreto je zgrešen.« (No, to si bil tudi Ti trdil in mnogo drugih.) Dr. Pregelj naj revidira libreto, opera naj izide v 2. izdaji, potem garantiram, da se bo držala. — Ker sem medtem mnogo dobrih oper slišal v radiju, imam danes o nji drugačno mnenje. Opera »Tajda« bi se morala razviti dokaj bolj prosto po recitativih, dvogovorih, klicih itd., kot se to

pripeti v življenju. Jaz sem se preveč oklepal oratorijskega sloga, preveč imel v mislih stare opere, kot Freischütz, Faust i. dr. Danes bi že drugače komponiral, akoravno ne bi nikakor modernistov posnemal. V moji operi so že precej veliko črtali, a dokaj bi se moralo še predelati. Neffat je mnenja, da religiozna tendenca operi ne škoduje. Kaj je torej storiti? Pustiti delo, da se zapraši, ali ga predelati? Jaz sam ne bi bil v stanu dovršiti tako naporno delo; starost in zdravstveno stanje mi tega ne dopustita... Kaj porečeš Ti? Vedno si bil moj glasbeni mentor, gotovo se zanimaš za to stvar, bolj, kot kdo drugi... Moje »Marijine« smo vendar v radiju peli na Tvoj god 22. V.; Zagreb in Belgrad sta bila priključena. Najprvo sem odklonil, potem pa vendarle obljubil... gre mi vedno bolje; leva noga je ozdravljena; tudi ischias pojema. Kmalu prične vročina, »ledeni možje« so že minuli... Včeraj me je iznenadila razglednica župnika Lavtižarja iz Tunisa; udeležil se je tamošnjega vesoljnega evharističnega shoda. Je samo 13 dni mlajši od mene in je podvzel to naporno pot. Vrnil se je čil in zdrav... V avgustu pa se bo vršil evharistični shod v Zagrebu, delajo velike priprave. — Vivat Jesus!«

23. 6. 1930: »Oprosti, da sem se z mojim pisanjem zakasnil; ni se pripetilo nič posebnega. Zahvalim Te za Tvojo pripravljenost, da mi pomagaš pri predelavi moje opere. Toda preden se lotiva dela, imajo besedo moji kritiki, ki jih bom naprosil, da mi dadó nasvete, in končno bom prosil dr. Preglja, da predela libreto... Ti imaš za počitnice bogat program, jaz pa ne delam nikakih dispozicij... Pač še nisem gledal klasja na polju, a že korakam veliko laže, doma brez palice in včeraj sem pri procesiji že dirigiral... Tudi moja obolela sestra je okrevala, celo moj brat Gustav dobiva polagoma vid nazaj; pozna že žepno uro. Bog je tako dobrotljiv; ko nas je preizkusil, nam trpljenje zopet olajša... Zdaj ničesar ne komponiram, pač pa pridno študiram — sedaj Beranovo slovensko mašo (za tihe maše). — 29. VI. izvajam Weissovo mašo »Dona nobis pacem« (s 4 trobili) in veličasten »Tu es Petrus« frančiškana p. Teodora Graua iz Monakovega. Nove maše letos ni... Slišim, da namerava Glasbena Matica izvajati ob moji 80-letnici (če jo doživim?) »Oljko«... Naš knezoškof dr. Jeglič je postal nadškof in partibus in se bo v avgustu odpovedal službi, pojde v pokoj v Gornji Grad; kdaj bo intronizacija koadjutorja, se še ne vé... Kanonik dr. Opeka, ki je bil 12 let stolni pridigar, bo odložil to službo, na vrsto pridejo jezuiti... G. Premrl gre za mesec dni na počitnice, nadomestoval ga bo dr. Kimovec...«

13. 7. 1930: »Tvoje 'Tantum ergo' v novi opremi sem dobil; že poprašujejo po njih v Jugoslov. knjigarni. A z latinskimi napevi sploh ne boš imel več sreče pri nas. Dr. Kimovec, ki je velik propagator slovenskega obrednega jezika, hiti izdati »Asperges' in 'Tantum ergo' v slovenskem jeziku... 3. 7. sem bil z dr. Mantuanijem in Neffatom v Stični; preživeli smo prav prijeten dan. Vse je že na počitnicah, samo jaz ne; jih hranim za čas, ko me obiščeš. Letos tedaj zopet — v tretjič! — v Lurd! Piši mi kmalu, kdaj se vidiva...«

25. 7. 1930: »Za vsa Tvoja pisma hvala iskrena! Dopisovanje s Teboj mi je srčna zadeva; saj nimam drugače posebnih vezi... Pisem brez podpisa pa ne beri! Nisi prav storil. Tudi jaz sem dobival kot parochus vicarius anonimna pisma, a sem izjavil na prižnici, da ne berem nobenega pisma, ki ni podpisano. Kdor se mi ne upa osebno približati, ne zasluži, da berem njegova pisma. Nato je bil mir... Ne jemlji si take stvari k srcu! Saj vendar veš, kakšen je svet... Za letovišče nimam še programa; ostanem tu, dokler ne prideš: morda Kamnik ali Dolenjsko. O Košljunu ni več govora, ker ne smem več v mrzlo vodo; za me so taka potovanja končno veljavno minula. Često poprašujejo o Tebi, n. pr. župnik Šmit iz Solčave, pl. Gutmannsthal in glasbeniki... V sredo sem bil s priorjem Učakom na Bledu, obiskala sva družino Ivanetič-Brunnerjevo; bilo je prijetno. Bled je popolnoma zaseden; mnogo

Dunajčanov, diplomatov raznih držav; tudi naši ministri in deloma člani kraljeve družine so tam. Krasno je, a »slano« — voda ni zasoljena, a računi... Premrl je zdaj spet v Bohinju. Z Vodopivcem si torej tudi v glasbenem stiku; je zelo plodovit skladatelj in fin človek...

5. 8. 1930: (v Lurd adresirano pismo). »V duhu Ti želim srečno pot in podbude k pobožnosti! Spominjaj se v lurški jami tudi mene... Včeraj sem bil z g. Neffatom v Kamniku in se napovedal, da prideva tja gori; z veseljem naju bodo sprejeli. Prosim, naredi tako, da boš mogel ostati v Kamniku več časa... 24. 8. (v nedeljo) bodi pri nas na koru... 25. 8. se prične v Ljubljani tečaj za pevovodje, sva lahko pri otvoritvi navzočna; tako je tudi možno, da pozdraviva udeležence.« — (Se je programatično izvršilo.)

15. 8. 1930: (v Nico naslovljeno pismo) »Vedno bližje domovini, toda še daleč od nas. Gotovo si z otožnim srcem zapustil Marijino svetišče; srca prijateljev, ki Te tu pričakujejo, Te morejo le v majhni meri odškodovati. Vendar Te željno pričakujemo. Več ustno; pisma Ti samo povedo, da Te v duhu povsod spremljam... Ravno kar sem slišal iz Zagreba pozdravne nagovore evharističnega shoda; zdi se mi, da se bo vršil prav veličastno. Vivat Christus Rex.« — Na Jesenicah udori, povsod grozni zdrkljaji s tira... Parce Domine populo Tuo!

[Po mojem sestanku s prijateljem v Ljubljani, v Kamniku in na Bledu]:

7. 9. 1930: »Veseli me zelo, da si bil tako zadovoljen s svojim bivanjem na Kranjskem in da si prinesel domov dobre in lepe vtise. Pristrčno se Ti zahvaljujem za Tvoj obisk, ki je zažarel kakor sončni žarek v moje vsakdanje življenje. Delam sedaj na moji slovenski mašni skladbi, katero Ti bom pozneje poslal v radovoljno retuširanje. Ker veš, da sem vzrastel v diatonični, klasični glasbi in le redko uporabljam kromatiko, prosim, preglej skladbo natanko. Glede moje opere sem sklenil skrbeti za to, da se libreto prenaredi; za prenarodbo glasbe sem pa preslaboten... 14. 9. nameravam iti za 14 dni na Brezje. P. Stanko Aljančič je gori, imel bi tedaj prijetno družbo in če treba — pomoči... V petek je orglal g. Tomec v našem radiju: Bacha, Regerja. V soboto bi se naj bil vršil v stolnici o priliki misijonskega shoda koncert »Ljubljane«; moral je izostati, ker je policija ta dan prepovedala vse prireditve kot protest proti Italiji zaradi justifikacije 4 Slovencev v Bazovici pri Trstu. Pri misijonskem kongresu so pričujoči škofje iz Zagreba, Djakova, Mostarja in Križevcev, kakor tudi visoka gospoda vseh držav... G. Premrlu je umrla mati; baje dobi za pomočnika g. Klemenčiča, ki je sedaj kaplan v Dobu pri Domžalah.¹ Dr. Sokol je bil v Ljubljani in prinesel nadaljevanje svojih glasbenih izdaj; rekel sem mu, da se bom le s težkim srcem lotil njegove maše... Dr. Mantuani se je vrnil z Dunaja, od koder je prinesel bogato znanstveno gradivo.«

16. 9. 1930: »Danes sem Ti poslal koncept moje slovenske maše »Kvišku srca!« Ne mudi se... Tukaj na Brezjah je deževno in mrzlo, a mirno in tiho; moja sestra pride tudi sem. Mal odpočitek!...

2. 10. 1930: »Hvala Ti za zelo dragocene migljaje, ki si mi jih podal k moji novi slovenski maši. Zdaj bom delo pilil, ker more Jugoslovanska delo šele po božiču natisniti. Če je založba perfektna, me ostalo ne skrbi več... 12 dni sem se mudil na Brezjah in hvalim Boga za lepe dneve. Moja sestra Marija in njena pridna sodelavka sta prebivali v romarski hiši. Vsak dan sva se s sobratom p. Aljančičem sprehajala 2 do 3 krat po poljih in tratih krasne okolice; sem se zelo odpočil. Prišedši nazaj v Ljubljano, sem pozdravil sorodnike iz Mödlinga, ki so se vrnil iz Crikvenice... Ravno kar sem obiskal M. Elizabeto. Je predstojnica in ravnateljica, ima zaradi tega le malo časa;

¹ Bilo je res nekaj govorjenja o tem, a do uresničenja ni prišlo. Urednik.

toda kljub temu bo preskrbela v doglednem času besedilo za napeve slovenske maše. Potem bo Tvoja skrb, da zložiš lepo mašo... Zadnjič smo iz Tvoje zbirke »Immaculata« študirali št. 12., ki si se o nji izrazil, da je najbolj uspela številka. Da, izvrstna je, a preveč razkosana. (»Težki vstopi«!) Vsak pevec je moral imeti v rokah partituro. To Ti pišem, da boš prihodnjič bolj zadel naš okus. Carpe sibi hoc!... Nevarnost vojne obstoji še vedno, toda upam, da bodo vsi še premislili. Naš ban Sernec je imenovan za ministra. Za kako dolgo?... V orglarski šoli je letos 20 učencev; v 1. gimnazijski razred se je vpisalo 1200 učencev in učenk. Učenjaški proletariat! — V semenišču je samo 12 novih...«

11. 11. 1930: »Bavim se s kompozicijo majhne nove kantate »V kripti sv. Cecilije«. Gre počasi, a vendar gre; saj se ne mudi. Založbi »Carrara« v Bergamo sem poslal majhen preludij, ker ne dajo miru (ljubko delce; je že izšlo)... Iz Maribora sem Ti poslal razglednico; poročil sem tam svojo nečakinjo, bila nas je prav ljuba družba... Z latinskimi napevi ne bo šlo več pri nas, kar sem Ti že enkrat pisal. V stolnici že pojo »Asperges« in »Tantum ergo« v slovenščini. Kar mi pišeš o svoji starosti, da Te ta že tare, ne morem verovati. Straži Te le številka 60; si vendar popolnoma »frišen«. Kaj naj počem jaz? Novice o volitvah v Avstriji so slabe. Dokler obvladajo socialni demokrati dunajski magistrat, ni misliti na to, da se razmere poboljšajo. Pri nas kar odstavljajo župane in nastavljajo komisarje... V nedeljo nas je posetil ministrski predsednik Živkovič; sprejeli so ga kot kakega kralja. Zvečer je bil banket v Unionu, mnogo govorov itd.«

2. 12. 1930: »Najprej ti poročam o dveh smrtnih primerih. V Kranju je umrl 26. 11. Novomeščan g. Adolf Rohrmann na posledicah kapi, ki ga je zadela pred dvema letoma. Obiskal sem ga teden pred smrtjo in ga prevedel. 29. 11. pa je umrla na Štajerskem moja sestra vdova Roza in bila pokopana zraven svojega soproga. In jaz sem 29. II. stopil v 80. leto starosti, v — finale sonate. Kako dolgo bo trajal ta finale, prepustim docela ljubemu Bogu. Hvala mu za visoko starost; le ta mi prinaša življenja resnobo; vedno bolj hočem ljubiti Boga; ta ljubezen naj me spodbuja k nedeljenemu delovanju. Težave in nadloge starosti naj bodo za pokoro.«

8. 12. 1930: »8. 12. bomo peli repertoarno mašo: Rheinberger v c-duru. Natanko smo zdaj naštudirali Tvoji dve božični, ki ste natisnjeni v »Božjih spevih«. Včeraj je bil časnikarski koncert; peli so tudi mojo »Vstal je Gospod«; nisem bil zraven... Pretekli teden sem bil spet enkrat v Kamniku in v Mekinjah... G. Neffat je moral z Akademskim pevskim zborom v Belgrad in me pustil med devetdnevnic na cedilu, seveda ne namenoma. K sreči ga je nadomeščal zelo dober orglavec g. Rančigaj; orglanje mi namreč dela težave, ker ne vidim več dobro.«

19. 12. 1930: »Skrbi te Tvoja mati? Je umevno. Čim več časa jo imaš, tem težja in bridkejša bo ločitev. Mi katoličani pa moramo stvar tako motriti, kakršna je v resnici. Saj vsi stremimo k Bogu in to ni nikaka nesreča. Sicer pa sega ljubezen čez grob. »Le križ nam sveti govori, da vid' mo se nad zvezdami.« Starost je častitljiva in velika milost, toda labor et dolor... Pošiljam Ti ravno izišlo mašo »Kvišku srca!« Prihodnji mesec jo bomo študirali. Obenem dobiš škico kantate »V kripti sv. Cecilije«. Preglej jo, prosim, ne mudi se, povej mi svoje mnenje o njej in kak migljaj. Jaz jo bom potem skrbno inštrumentiral, da postane lepa tečka za kak bodoč koncert... Matica je izvajala tu in v Zagrebu Berliozovega »Fausta.«

29. 12. 1930: »O praznikih je šlo vse dobro; posebno lepo smo peli božične na sv. dan zvečer v radiju; bil je res »slavospev«. Hvala Bogu, vse sem dobro prestal... »Slovenec« je prinesel o priliki Tvoje 60-letnice (27. 12.) obširen članek; fotografija bo sledila... Zrelo za tisk imam troje »Mladinskih zborov«;

so prav dobro uspeli — kakor se mi zdi, posebno »Mica Butica«... 4. 1. bo vokalni koncert Glasbene Matice o priliki 40-letnega obstoja pevskega zbora in 40-letnega delovanja g. Hubada. Na sporedu so tudi moje »Mladinske pesmi«... Darovali so mi k 80-letnici tudi 2 knjigi: Fr. Riemann Kompositionslehre in L. Thuille Harmonielehre. Berem v njih, namesto da čitam časnikarske novice... G. Prelovec, urednik »Zborov«, Te prosi, da stopiš v krog sodelavcev in da mi pošlješ kako svojih skladb; vse je dobro došlo razen klavirskih točk. ... Gojmir Krek svari v nekem članku pred hipermoderno glasbo. Navzdol naj se stopa k narodu in ga polagoma dviga! Nazaj k preprostosti! Oj, kako je težko preprosto komponirati. Zame velika zadostitev.«

Ferdinand Kolednik, bivši izselj. duhovnik v Franciji:

Solesmes

1837—1937.

Kakor da bi hodil s Krškega proti Rajhenburgu, ves čas ob Savi, tako sem hodil ob reki Sarthe, v škofiji Mans, tam na Francoskem. Obiskoval sem naše izseljence; in tako sem prišel na svojem potovanju v Solesmes (izg. Solèm), bolj mali vasi kot trgu podobno naselje, ki je danes poznano že vsemu glasbenemu svetu po znameniti benediktinski opatiji, posvečeni sv. Petru. Krasna pokrajina je to, s prelepimi grički in holmi, med katerimi se ovija kot srebrn pas šumeča Sartha. Sem in tje vidiš par hiš, nekaj starih pristav in malih parkov. Samostan stoji na hribčku, nad reko, približno tako, kakor samostan v Rajhenburgu kraljuje nad Savo. Srednjeveško starinsko poslopje napravi na prišleca globok vtis. Mimogredé omenim, da stoji nedaleč stran še drug samostan, posvečen sv. Ceciliji, kjer živé sestre benediktinke. Tako se popotnik nehoté spomni svetega ustanovitelja Benedikta in njegove sestre svete Skolastike. V tem spisu je beseda samo o redovnikih — benediktincih.

V preteklih sto letih je ta samostan igral v zgodovini sv. Cerkve zelo važno vlogo. Ne samo na Francoskem, tudi drugod. Omejil se bom na najvažnejše, — da ne bo članek predolg za Cerkv. Glasbenik, — namreč na zgodovino koralnega petja, po načinu, sistemu glasovitih gregorijanskih melodij.

14. julija 1837. leta je bil samostan sv. Petra v Solèmu kanonično priznan v Rimu. Bivši priorat je bil povzdignjen v opatijo, in dotedanji predstojnik Prosper Guéranger (izg. Geranzé) je postal prvi opat. Komaj štiri leta poprej se je tu v Solèmu naselil s tremi sobrati in že je vzcvetelo redovno življenje v njem; novinci so prihajali od vseh strani in število redovnikov se je od dne do dne množilo.

V letih 1837—1903. je bil Solèm v polnem teku dela. To je benediktinska tako imenovana doba »restavriranja«, doba teoretične obnove, doba reforme gregorianskega petja. Iz tega samostana se je širila obnova nekdanjega lepega, pravega gregorijanskega koral.

Opat Guéranger je sprejel za petje v koro zbirko gregorijanskih melodij, po imenu »Editio ratisbonnensis«. Ni pa bil zadovoljen. To pa zaradi tega ne, ker je spoznal in se prepričal, da je bil prvotni muzikalni sestav napevov potrvojen in skrajšan. Nekje in nekdo se je čutil pametnejšega, da je prvotne lepe melodije »popravljale« in za mnogo skrajšale; s tem je pa napeve samo pokvaril, saj v njih ni bilo več pravega ritma.¹ Tako se je opat Guéranger potem odločil,

¹ Razliko med starimi pokvarjenimi in novejšimi, po prvotnih melodijah sestavljenimi napevi, lahko vidiš na pr. v opatiji Marija Rešiteljica, reda reformiranih cistercijanov (prej trapistov) v Rajhenburgu ob Savi. Velike knjige v koro, nekatere težke do 13 (trinajst!) kg, so nekaj res zanimivega, izrednega. Menihi ti bodo radi pokazali

da sestavi — mislil je seveda samo za svoj samostan — zbirko res pravih gregorijanskih melodij, kakor so že prej nekaj menihi prepevali. Svojim redovnikom je torej predložil in jim svetoval, naj raziskujejo in proučujejo v starih rokopisih prvotne prave melodije, »avtentične« koralne napeve.

Prvi menih, ki se je lotil dela z vsem ognjem in potem vodil vsa raziskovanja, je bil Dom Jausions. (Francozi imenujejo redovnike z družinskim imenom in predimkom Dom, po naše gospod.) Šel je v razne znamenite knjižnice, tako v Pariz, Mans, Angers (rojstno mesto glasovitega katoliškega romanopisca René Bazina, ki je umrl 20. julija 1932) in v druga mesta. Temu menihu je kaj kmalu prišel na pomoč nekdo drugi, namreč pozneje tako priljubljeni Dom Pothier.² Ta redovnik je vstopil v samostan že kot novomašnik, še preden je zavzel kako službo v dušnem pastirstvu. V samostanu je z največjim veseljem stikal za starimi rokopisi in jih proučeval, potem pa prepisoval in sestavljal dolge strani pravih gregorijanskih melodij.

Ko je l. 1870 Dom Jausions umrl, je prevzel vse njegovo delo Dom Pothier sam. Po vztrajnem prizadevanju je l. 1880 izdal prvo knjigo: »Mélodies grégoriennes«. V tej knjigi večinoma razlaga pravi koral. Kmalu potem je izdal še »liber gradualis«, ki so ji potem sledile še druge korne knjige.

Da bi znanstveno delo hitreje napredovalo, je dobil Dom Pothier zvestega pomočnika: bil je Dom Mocquereau (izg. Mokrô). Ker je bil ta redovnik že poprej med svetom priznan glasbenik-umetnik, je bil kmalu določen po svojih predstojnikih, da je poučeval samostansko družino v lepem petju.

Dom Mocquereau je pogodil pravo struno raziskovanja in dokazovanja: da bi imel črno na belem dokaze svojih najdb in odkritij po raznih starinskih spisih, je enostavno preslikal, fotografiral cele strani rokopisov. Na ta način mu je uspelo zbrati v samostanu stotine in stotine rokopisov in važnih dokumentov iz raznih svetnih in cerkvenih knjižnic in iz drugih virov. Ker so mu menihi-sobratje z veseljem pomagali, je urejeval vse te dokumente v svoji paleografski delavnici v samostanu, ki je kmalu povsod zaslovela. »Son fameux atelier paléographique«, to je že poznana rečenica prijateljev koral. L. 1889 je izdal svojo prvo knjigo »de la Paléographie musicale«. (Do danes je izšlo že 15 teh knjig.)

To je bil torej prvi velik uspeh in sad dolgoletnega dela in neprestanega proučevanja. Posledica tega je bila tudi ta, da je prišla do tedaj v rabi »editio ratisbonnensis« ob vso veljavo.

Dom Pothier in Dom Mocquereau sta doživela še to, da jima je papež Pij X. 25. aprila 1904 poveril zelo delikatno nalogo: sestavila naj bi novo zbirko melodij, ki bi jo Rim sprejel namesto dotedanje ratisbonske izdaje. Tako je potem nastala »editio vaticana«, in sicer leta 1907 »Graduale« in leta 1912 »Antiphonarium«. Vsak si lahko predstavlja, koliko ogromnega dela in požrtvovalnosti je bilo treba, da se je uredila taka zbirka raznih gregorijanskih melodij po prvotnih avtentičnih dokumentih, katere je bilo težko raziskovati in najti po raznih knjižnicah.

Kakor sem že zgoraj omenil, imenujejo solèmski menihi leta med 1837 do 1903 dobo »restavriranja«, dobo teoretične obnove, reformo gregorijanskega koral. Od leta 1903 dalje so pa začeli še prav posebno tudi s praktičnim delom, ker je ravno takrat papež Pij X. dal s svojim »Motu proprio« nove smernice cerkvenemu petju.

razliko med starimi »popravljenimi« kornimi knjigami v knjižnici, in novimi, po prvotnih melodijah sestavljenimi, s katerih zdaj v koru prepevajo.

² Dom Pothier nam je znan po svoji: Salve Mater misericordiae, (v Cerkevni pesmarici, Stanko Premrl, l. 1928, na strani 74, št. 67, »Deviška Matic« s prekrasnim koralnim napovem: O Marija, bodi pozdravljena...).

V solèmski opatiji vodi že od l. 1914 dalje vse petje in vsa v koral spadajoča vprašanja regens chori (kantor) Dom Joseph Gajard, (izgovori Gažar). Dom Pothier je umrl leta 1923, Dom Moequereau pa leta 1930.

Benediktinci radi priznavajo, da še zdavnaj ni končano delo gregorijanske obnove. Četudi je že vatikanska izdaja razširjena po vsem svetu, vendar še vedno v vsej skromnosti in potrpežljivosti raziskujejo dalje; hočejo še bolj globokega proučevanja, zlasti pa iščejo, kakšen je bil »rythmus« v tako imenovani zlati dobi.

Potem, ko je Pij X. izdal svoj glasoviti Motu proprio, l. 1903, še mnogo bolj pa potem, ko sta izšli prvi dve knjigi vatikanske izdaje (1907 Graduale in 1912 Antiphonarium), se pokaže Solesmes kot centrum, kot nekaka osrednja šola vsega gregorijanskega petja.

Niso se pa menihi zadovoljili samo s tem, da so le zase uredili pravi koral; začeli so izdajati tudi za vernike posebne knjige z notami in mnogo liturgičnih vodil, vse s koralnimi notami seveda. Ljudje so z velikim navdušenjem sprejeli vsako novo knjigo, saj so Francozi za koral veliko bolj zavzeti kot pa za večglasno petje, ki ga prav za prav niti ne poznajo. Kako velikanska razlika v tem pogledu med nami Slovenci in sploh slovanskimi narodi! Kolikokrat sem poslušal petje po raznih cerkvah: vedno enoglasno! Tu moram še pripomniti, da je že nekdanji solèmski opat Dom Guéranger svoje poznano »Liturgično leto« (L'année liturgique), in s tem zajel široke ljudske plasti, da je bilo vedno več zanimanja za liturgijo. Njegovi nasledniki samo nadaljujejo lepo začeto delo za liturgično obnovo.

Nekaj let sèm se opaža po raznih zavodih, ustanovah, pevskih šolah in samostanih, kako z vso dovršenostjo gojijo pravo koralno petje. Tudi pri nas v Sloveniji in pri Hrvatih. Z veseljem se spominjam evharističnega kongresa v Zagrebu, l. 1930. Regens chori stolne cerkve, g. Filip Hajdukovič, je že mesec pred kongresom vadil bogoslovce v koralu, da so potem z vso dovršenostjo izvedli ves program.* Sicer pa lahko vsak posluša naše ljubljanske gg. bogoslovce, kadar pojejo v stolnici: kakó velik užitek, káko duhovno veselje občuti slovensko glasbeno uho!

Vrnimo se v Solesmes. Kot osrednja šola pravega koralnega petja ima seveda ta samostan največ vpliva na vse druge ustanove. Prav posebno seveda v Franciji. Tako od vseh strani prihajajo poklicni glasbeniki, kapelniki in organisti, profesorji, duhovniki in dijaki in še mnogi drugi, da se navzamejo pravega pojma o koralu. Način njihovega petja imenujejo »solèmsko metodo«, ali pa tudi »metodo Dom Mokróa«, po imenu meniha, ki je dokončno uredil ta način petja. Ne mine dneva, da ne bi tujci in gostje menihov prisostvovali oficijem v koru in liturgičnim obredom pri oltarju, da se tako potem prepričajo o lepoti pravilno izvajane gregorijanskega petja. Menihi razdelijo pred vsakim oficijem gostom in obiskovalcem enake knjige kot jih imajo sami v koru, da lahko vsak sledi molitvam in obredom. Tukaj se pač nihče ne dolgočasi, kakor tolikokrat po raznih župnijah, kjer se duhovnik sam z organistom »muči« na pr. pri kakem pogrebu ali drugih obredih, ko pride v poštev samo koralno petje.

V Sloveniji in v Jugoslaviji nimamo redovnikov-benediktincev; pač pa imamo njihove »sorodnike«: cistercijane v Stični in reformirane cistercijane (trapeziste) v Rajhenburgu. Ker ne moremo v Solesmes, pa pojdemo v Stično ali v Rajhenburg, pa tam poslušajmo, kar morda sami ne znamo! Kakšno veselje za muzikalično uho, če ima priliko poslušati te menihe, kako lepo enakomerno molijo in pojejo v koru in lahko poslušáš in razumeš vsako besedo, vsak zlog,

* Z veseljem se lahko tudi spominjamo krasno izvajane koralnega petja (koralne angelske maše), naštudirane za velik pevski zbor od g. stolnega dekana dr. Fr. Kimovca o priliki evharističnega kongresa v Ljubljani l. 1935. Urednik.

ki ga zgovorijo. Kako lepo valovi vsaka melodija: zdi se ti da gledaš ptička, ki leti in se potem lepo počasi spusti na vejo, tako lepo ti po končanem petju počasi utihne pobožna melodija. In kako ti skončujejo vsak zlog! Kako se vsaka molitev lepo sklada z notami! Pri sv. maši je »Kyrie« prevzeta prošnja, »Gloria« veselo-razigrana pozdravna pesem, »Sanctus« ponižna molitev neznanega človeštva, itd. in tako pride vsak del svete maše do svojega polnega izraza. Ravno isto je pri vseh oficijih v koru in vsemi obredi pred oltarjem.

Na koncu pa še nekaj, kar so si izmislili benediktinci v Solèmu: ker ni mogoče vsakemu iti v njihovo opatijo, da bi menihe poslušal, kako pojejo, so pa več odlomkov koral spravili na gramofonske plošče. Imajo, kolikor se spominjam, okrog 40 plošč, v dveh zbirkah, pod naslovom: »La voix de son maître«. — Še preden sem kdaj mislil, da bom hodil po Francoskem, sem večkrat poslušal te lepe napeve na ploščah pri mil. g. opatu rajhenburškem, Placidu Epalle, ki prav rad ustreže vsakemu, ki ga prosi, da bi smel poslušati solèmske benediktince — na gramofonskih ploščah; še lepše pa je, in večje veselje občutiš, ko menihe v koru poslušáš, kako krasno prepevajo. In če si že enkrat v gosteh pri njih, ne pozabi zvečer poslušati njihov prekrasni »Salve Regina«. Cistercijani imajo še svoj posebni napev, ki se razlikuje od benediktinskega po veličanstnejši in lepši modulaciji, medtem ko je benediktinski napev isti, kakor ga imamo že mi tudi v Cerkvni pesmarici, str. 91, v harmonizaciji dr. Kimovca, le da je tam še nekdanje besedilo: »Češčena bodi Kraljica« namesto novega »Pozdravljena Kraljica«.

Bog daj, da bi se tudi pri nas Slovencih malo bolj zanimali za prelepi koral in še z večjim veseljem gojili enoglasno petje!

Stanko Premrl:

Orglarska šola v Ljubljani v letih 1877—1937.

(Dalje.)

Absolventi orglarske šole v Ljubljani.

L. 1923.

246. Celarc Andrej, roj. 22. novembra 1904 v Podlipi pri Vrhniki, se je ravnotam l. 1935 poročil. Ima malo posestvo. Organistovske službe do sedaj ni opravljal.

247. Sedej Avgust, roj. 20. avgusta 1899 na Vrhniki, je sodnijski poduradnik na Vranskem. Vodi tudi pevsko in godbeno društvo.

248. Krpač Ivan, roj. 27. decembra 1898 v Šmartnem pri Slovenj-gradu kot sin organista, je napravil na orglarski šoli zrelostni izpit kot privatist, je organist v rojstni župniji. Njegov oče Gregor je zbral lepo število starih slovenskih cerkvenih pesmi in jih harmoniziral. Primerne bi bile za ljudsko petje.

L. 1924.

249. Arnič Blaž, roj. 31. januarja 1901 v Lučah, je po dovršeni šoli služboval kot organist nekaj časa na Krki in na Bučki, kjer je pomnožil pevski zbor in priredil l. 1926 cerkveni koncert. Potem je študiral na ljubljanskem konservatoriju in ga l. 1930 dovršil. Nato se je glasbeno, zlasti skladateljsko izpopolnjeval še na Dunaju in drugih mestih. Kot skladatelj se je vrgel zlasti na simfonična dela in ima do sedaj dovršenih že več simfonij. Dve sta bili

izvajani v Ljubljani. Zložil je pa tudi zборе à capella, samospeve, orgelske skladbe in drugo. Kot organist nastopa v koncertih.

250. Bertonc elj Janez, roj. 7. marca 1907 na Lancovem pri Radovljici, je bil organist v Soteski pri Novem mestu, na Lescah, kjer je imel hkrati službo v tovarni verig; potem je služboval v Tomišlju; sedaj je doma.

251. Bricelj Franc, roj. 3. septembra 1904 v Senčurju pri Kranju, je po odlično dovršeni šoli služboval kot organist v Trziču, od l. 1927 je organist in posojilnični tajnik v Št. Vidu nad Ljubljano. Kot skladatelj je izdal več zbirk cerkvenih skladb.

252. Zavrl Albin, roj. 2. marca 1900 v Suhadolah, župnija Dole pri Litiji, službuje kot podpreglednik pri finančni kontroli nekje na Hrvaškem.

253. Markelj Anton, roj. 25. oktobra 1907 na Bohinjski Beli. Glasbe se je učil najprej pri organistu Ropretu in učiteljici Jožici Arh. Že 12 leten je doma o božiču orglal in potem še tri leta. V tem času je hodil orglat tudi v Ribno in pozneje na Bled. Po odlično dovršeni šoli je služboval kot organist in cerkovnik na Bledu; po končani vojaški službi nekaj časa doma, potem na Krki, od leta 1935 pa je kapiteljski organist in cerkovnik v Novem mestu.

L. 1925.

254. Babnik Ivan, roj. 25. decembra 1901 v Godiču pri Mekinjah, je bil nekaj časa organist na Trebelnem, potem pa je prišel kot strežaj v dvorno službo v Belgrad. Tu se nahaja še vedno.

255. Rakušček Jožef, roj. 9. marca 1903 v Drežnici na Primorskem, je bil organist na Proseku pri Trstu, zdaj službuje v Kobaridu.

256. Vrhovnik Anton, roj. 11. decembra 1897 v Mavčičah, je vršil organistovsko službo v Sv. Križu pri Litiji, v Št. Jakobu ob Savi, sedaj v Žabnici pri Škofji Loki.

L. 1926.

257. Medved Vinko, roj. 4. julija 1906 v Dolih pri Litiji, je po odlično dovršeni šoli dobil službo kapelnika pri stolni cerkvi v Senju (Hrv. Primorje), kjer službuje ves čas do danes.

258. Mejač Leopold, roj. 14. novembra 1908 v Nevljah pri Kamniku, je orglarsko šolo dovršil z odliko, bil organist v Trziču, potem več let v belgrajski stolnici Kristusa Kralja, sedaj službuje v Sremski Mitrovici.

259. Zrimšek Jožef, roj. 6. marca 1906 v Bizoviku pri Ljubljani, je že kot učenec vodil petje v domači cerkvi kakor tudi po odlično dovršeni šoli. Nato je obiskoval še obrtno šolo v Ljubljani, postal stavbeni delovodja. Od l. 1936 živi v Sp. Hrušici pod Ljubljano v lastni hiši. Je tudi skladatelj.

260. Mavrin Engelbert, roj. 3. oktobra 1906 v Nemški Loki na Kočevskem, je dobil prvi pouk v glasbi pri domačem župniku Josipu Roglju. Nato je študiral dve leti v Gl. Matici v Ljubljani, v orglarski šoli, na državnem konservatoriju (klavir in kompozicijo) ter na dunajskem novem konservatoriju kapelnštvo. Tu je diplomiral l. 1932 z odličnim uspehom. Od l. 1934 je nastavljen na zasebnem nemškem učiteljišču (s pravico javnosti) v Novem Vrbasu za učitelja instrumentalne in vokalne glasbe. Zložil je do sedaj tudi več zborov, samospevov in eno latinsko mašo, kar pa hrani še vse v rokopisu.

261. Pahor Alojzij, roj. 25. julija 1909 v Veliki Štangi, je služboval kot organist v Št. Lambertu in potem v Metliki do danes.

L. 1927.

262. Bernard Franc, roj. 23. oktobra 1908 v Rakovniku pri Medvodah, župnija Sora, je po dovršeni šoli prevzel službo organista in cerkovnika v župni cerkvi v Sori. L. 1931 je cerkovniško službo prepustil bratu in prevzel

poslovodstvo poslovalnice I. Del. konsumnega društva v Sori. Po ukinitvi iste je l. 1937 ustanovil lastno trgovino v Rakovniku, odkoder upravlja še organizatorsko službo v Sori.

263. **Drmota Anton**, roj. 4. junija 1910 v Kropi, je bil po odlično dovršeni orglarski šoli poldrugo leto organist na Bledu, poldrugo leto uradnik pri zadrugi v Kropi in hkrati vodil društveni pevski zbor. Nato se je glasbeno izobraževal še na ljubljanskem konservatoriju, pel v opernem zboru najprej kot član zбора, potem tudi manjše solistične vloge. Nekaj let je poučeval na orglarski šoli klavir. Pevsko se je temeljito izobrazil na Dunaju pri odlični pedagoginji Rado-Danieli. Sedaj je angažiran na dunajski državni operi. Nastopa tudi po drugih mestih (Salzburgu, Pragi itd.) kot koncertni in zlasti kot oratorijski pevec.

264. **Galé Alojzij**, roj. 24. maja 1907 na Ravnem brdu pod Prežganjem, je organist na Jančem.

265. **Sadar Janez**, roj. 12. dec. 1907 v Št. Vidu pri Stični, je bil do konca leta 1937 organist na Dobrovi pri Ljubljani. Sedaj je občinski delovodja.

266. **Slatnar Mavricij**, roj. 27. julija 1908 v Šmarci pri Kamniku, župnija Homec, je služboval poldrugo leto kot cerkovnik v uršulinski cerkvi v Ljubljani in vodil petje tamošnje ženske kongregacije. Nato je odslužil vojake. Od l. 1930 dalje je policijski stražnik, zadnji čas policijski agent v Ljubljani. Ustanovil je pevski zbor policijskih stražnikov in je njegov pevovodja. Hkrati poučuje tudi moški zbor rokodelskih pomočnikov.

267. **Starc Alojzij**, roj. 10. junija 1907 v Vel. Lipljanih pri Turjaku, je po odlično dovršeni šoli nastopil službo organista in cerkovnika v Kresnicah. Hkrati je pragmatični obč. tajnik občine Kresnice in krajevni zastopnik Vzajemne zavarovalnice.

268. **Jerman Pavel**, roj. kot sin organista 12. aprila 1907 na Dobrovi pri Ljubljani, je organist na Brdu pri Lukovici.

L. 1928.

269. **Čebašek Jožef**, roj. 7. febr. 1896 v Trbojah, je služboval kot organist pol leta v Radomljah, eno leto v Vogljah, potem pa službuje ves čas v Trbojah.

270. **Mrak Franc**, roj. 22. avgusta 1908 v Zabnicah pod Sv. Višarji kot sin organista, je služboval kot organist v Blagovici, potem pa ves čas v Krškem ob Savi.

L. 1929.

271. **Arh Franc**, roj. 25. avgusta 1909 pri Sv. Martinu na Pohorju, je bil organist pri Sv. Duhu nad Krškim, potem služil pri vojaki, nakar je dobil službo organista v spodnješišenski cerkvi oo. frančiškanov v Ljubljani. Hkrati študira na konservatoriju.

272. **Grandovec Alojzij**, roj. 2. sept. 1903 v Preski pri Dobrniču, je služboval kot organist in cerkovnik na Krki, potem pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko, sedaj pa v Križah pri Kranju.

273. **Košnik Martin**, roj. 14. nov. 1908 na Trsteniku, službuje ves čas kot organist v Cerknici.

274. **Plestenjak Matej**, roj. 13. sept. 1903 na Betajnovi, župnija Sv. Jošt nad Vrhniko, je služboval kot organist nekaj let v Št. Jurju pod Kumom.

275. **Velkavrh Alojzij**, roj. 5. junija 1904 v Zažarju pri Vrhniki, službuje kot organist v Dolenjem Logatcu.

276. **Vidmar Avguštin**, roj. 28. avg. 1909 v Kamnici, župnija Sv. Helena, je služboval kot organist v Ambrusu, Planini pri Rakeku, bil nato nekaj let brez službe; od l. 1937 dalje orgla v Št. Lenartu nad Škofjo Loko.

277. Babič Franc, roj. 27. marca 1909 v Škofji Loki, je po končani šoli nastopil mesto organista pri oo. kapucinih v Škofji Loki ter orglal pri njih tri leta. Že v tem času je bil sprejet v službo na občini, pri kateri je bil kot uradnik 5 let. Sedaj je že eno leto tajnik pri Društvu trgovcev v Škofji Loki. L. 1936 je dobil tudi mesto učitelja petja na državni meščanski šoli v Škofji Loki in vodi hkrati cerkveno petje pri šolskih mašah. Nekoliko tudi sklada. Privatno poučuje klavir.

278. Kelvišar Jožef, roj. 7. jan. 1912 pri Sv. Križu nad Jesenicami, je bil organist na Jesenicah, odpravil vojaško službo in 1937 nastopil zopet svojo prvo službo.

279. Koprivnikar Anton, roj. 6. nov. 1910 na Širmanskem hribu, župnija Štanga, je bil nekaj časa organist v Beli cerkvi, potem nekaj let brez službe, nato obč. tajnik pri Sv. Štefanu pri Šmarjah, potem organist pri Sv. Marku niže Ptuja in od l. 1937 dalje je organist na Vrhniki.

280. Mrvar Anton, roj. 11. julija 1911 v Žužemberku, je bil organist v Zagradcu, sedaj pa že nekaj let v Stopičah pri Novem mestu.

281. Petje Anton, roj. 20. maja 1906 v Podpeči, župnija Sv. Križ pri Litiji, slušbuje ves čas kot organist pri svoji rojstni župni cerkvi.

282. Škrjanc Karel, roj. 15. oktobra 1909 v Jelševcu pri Trebelnem, je bil organist na Igu pri Ljubljani, več let na Krki, od l. 1937 dalje slušbuje v Šenčurju pri Kranju.

283. Šmid Alojzij, roj. 5. novembra 1910 v Selcih nad Skofjo Loko, slušbuje ves čas ravnotam kot organist in občinski delovodja.

284. Šterbenc Josip, roj. 11. novembra 1912 v Jelševniku pri Črnomlju, je po odlično dovršeni orglarski šoli dovršil z odliko tudi ljubljanski konservatorij (orgle kot glavni predmet), in slušbuje sedaj kot organist v Črnomlju. Je tudi nadzornik organistov semiške dekanije in nadarjen skladatelj.

285. Grošelj Ivan, rojen 5. avgusta 1910 v Gornjem Prekerju pri Moravčah, je po odlični dovršeni šoli služil najprvo v Belgradu pri kraljevi gardi, postal nato organist v Vačah, na kar je dobil službo organista v Dobu pri Domžalah.

Dr. Fr. Kimovec:

Burdoni in pokriti registri sploh ter kvintiranje.

V oceni nekih novejših velikih orgel se ocenjevalec spotika nad tem, da pokriti registri kvintirajo, to se pravi, da se nad temeljem zaznavno sliši tudi še njegov tretji parcialni (naravni sestavni) ton = kvinta.

Z besedo »burdoni« *označamo vse mnogolične vrste spremenov (registrov), ki imajo piščali na vrhu pokrite. Lesene prizmatične piščali so zaprte s čveterovoglatim, premakljivim, pousnjenim zamaškom; cilindrične pa z okroglo, pousnjeno in premakljivo kapico. Stožčaste in lijaste oblike, ki se pa pri nas komaj kdaj rabijo, so zamašene z okroglim, pousnjenim čepom.*

Pokrite piščali pojo oktavo niže kakor enako dolge odprte.

Posebnost pokritih piščali je ta, da njih glas nima sodih parcialnih (delnih, sestavnih, alikvotnih) tonov, ampak samo lihe. Nima 2. in 4. — pač pa 3. in 5.

Če torej poje piščal s temeljnim tonom *C*, nad njim ne zvenita soda sestavna (parcialna) tona 2. in 4., t. j. *e* in *e'* (oktava in superoktava = 1. in 2. oktava), ampak samo liha sestavna tona 3. in 5., t. j. *g* in *e*, torej druga

kvinta (duadécima) in — zlasti če v piščal močno pihamo — še tretja terca (décima séptima):

Seveda, čim širše so piščali, čim manjši je sapni pritisk, ali čim manjša je množina sape, ki v piščal prihaja, tem manj slišna sta ta dva parcialna tona, zlasti terca. Če torej v širok burdon slabo pihamo, moremo temeljni ton dobiti skoro čist, tudi skoro brez 3. naravnega sestavnega tona, brez kvinte.

Če so pa piščali ožje, se nad temeljnim tonom zlasti kvinta prav živahno oglašča. Saj ima ena vrsta teh ožje menzuriranih registrov prav zaradi te glasne kvinte ime: kvintaten,¹ ki ima prav zaradi te jasne kvinte, čeprav nekam suh in hladen, pa vendar kar živ in mikaven značaj.

To značilnost pokritih piščali, da že pri navadni sapi dajo izrazito kvinto, poudarjajo vsi važnejši strokovnjaki.² Nekateri izrecno, drugi pa s tem, da odklanjajo »mrki, trebušasto okrogli, zamolki, mrtvi«, zlasti »mazavi« ton pokritih registrov, poudarjajo pa »mehkega, nekoliko zastrtega, toda odločnega, jasnega«, kar nekoliko »pojočega«. Mahrenholz še posebej pripominja, da »majhno nagibanje k značaju kvintatena burdonu nič ne škoduje, pač pa mu glas razjasni«.

Kvintiranje se pri pokritih registrih, ki niso ozko menzurirani, kaj lahko odpravi: treba jim je samo sape vzeti, dokler ne zveni samo temelj. Toda s tem se doseže tisti okroglo trebušasti, ne več mehki, pač pa mazavi ton, ki ni jasen, ampak zamolkel, ki ne »poje«, ampak se godrnjavo vaše zapira. Silbermann je burdonom v pokrov (kapico) kar redno celo vdeloval cevko, kakršno imajo cevne flavte; očitno zato, da je dosegel jasnejši zvok.³

Kvintiranje je pri pokritih registrih torej značilen naraven pojav. Kvintiranje temeljnemu tonu tudi ni v škodo. Saj ga ne uničuje, pa tudi ne zastira, ampak močno krepi in jasni; zlasti v pedalu pri subbasu 16' ali burdonu 16' deluje kakor obziren kornet.⁴ Zato so nekateri orglarski mojstri zlasti v manjših orglah, kjer so vsem orglam za podlago v pedalu dajali samo subbas 16', temu subbasu 16' dovajali toliko sape, da je, če si ga samega igral, svoj ton rad izprevračal v samo kvinto, in je pri tem temelj kar izginil. Seveda se je pa takemu subbasu temeljni ton brž vrnil, če so z njim vred peli tudi drugi registri. En sam rahel 8' register je ton brž postavil na prvotno temeljno nižino.

To sem hotel povedati, če pri burdonih (subbas 16', burdon 8', burdonček, pokrita fl. 8', kvintaten 16' in 8' i. dr.) uho nad temeljem more razločiti kvinto, ta slišna kvinta ni znamenje, da register ni dobro intoniran. Rajši kaže nasprotno: da je mojster značilnost pokritega registra dobro zadel; da taka slišna kvinta ni graje, marveč rajši hvale vredna.⁵

¹ Quintam tenens; quintadenare.

² Helmholtz: *Lehre von den Tonempfindungen*, 4. izd. str. 151; Mahrenholz: *Die Orgelregister*, str. 99—106; Töpfer-Allihn: *Die Theorie und Praxis des Orgelbaues*, 2. izd. (1888) str. 253 in 256; Der Orgelbauer G. Silbermann, str. 42, 133 sl.; da je E. Rupp ves zoper burdone, ki dajo samo temelj, priča vsa njegova knjiga (*Die Entwicklungsgeschichte der Orgelbaukunst*); Ellerhorst: *Handbuch der Orgelkunde*.

³ Cevka v pokrovu krepi zlasti peti naravni sestavni (parcialni) ton: tretjo terco (décimo séptimo).

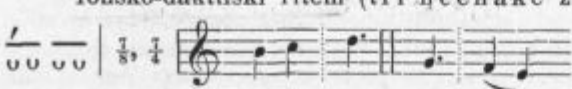
⁴ Na pedagoški akademiji v Halle a. S. imajo v pedalu samo: Baßquintadena 16'; torej ozek burdon, ki posebno izrazito kvintira. Prim. Ellerhorst, str. 694.

⁵ Glede najnižjega burdona — Untersatz 32', Grandbourdon 32' — piše Töpfer, da pri najnižjih piščalih slišimo le njegove parcialne tone, ne pa temelja. To pa zato, ker naše uho tako nizkih tonov samih zase slišati sploh ne more, ampak sliši samo zgornje naravne sestavne tone. — Zato je tudi kaj lahko razumeti, zakaj n. pr. pri dobro intoniranem subbasu 16' pazljivo uho kvinto hitro razloči: temelj je tako nizek, da naše uho enako lahko zaznava njegove višje sestavne tone.

Analiza in sredstva nove glasbene gradbe.

(Dalje)

Ionsko-daktilski ritem (tri neenake zvočnice): $\overset{\prime}{\underset{\cdot}{\circ}} \ \overset{\prime}{\underset{\cdot}{\circ}} \ \overset{\prime}{\underset{\cdot}{\circ}} \ | \ \overset{\prime}{\underset{\cdot}{\circ}} \ \overset{\prime}{\underset{\cdot}{\circ}} \ | \ \overset{\prime}{\underset{\cdot}{\circ}} \ \overset{\prime}{\underset{\cdot}{\circ}} \ |$

Sedemdelni taktni način:

a) Osnovna oblika: $\frac{7}{8}$ (♩. ♩. ♩.)b) Razdelitev v krajšino: c) Trijole: č) Trijolični takt: $\frac{3}{8}, \frac{2}{16}$ = 7×3

Za donesek nauka metrike navajam še nekaj dopolnil: Wuthmann: Ritmika in metrika (L. Oertel, Hannover) str. 6 »Nekateri teoretiki prištevajo taktne načine, čigar števila (soda) so deljiva z dve, na primer $\frac{6}{8}, \frac{6}{4}, \frac{1}{4}, \frac{1}{8}, \frac{1}{16}$ etc. za dvodelne taktne načine, kar ni pravilno, ker je le mehanična razlaga. Nauk o metriki pravi, da je členitev teh taktnih načinov trodelna. $\frac{6}{8}$ ali $\frac{1}{8}^2 = \frac{2 \times 3}{8}$ ali $\frac{4 \times 3}{8}$, prva nota ima poudarek, zato je $\frac{6}{8}$ taktni način trodelen. $\frac{6}{8} = \frac{2 \times 3}{8}$ ali $\frac{3 \times 2}{4}$, ne pa $\frac{3 \times 2}{8}$.« Naj navedem še zadnji primer, od J. Basa, ki znatno osvetljuje nauk o metriki:

$\frac{3}{2}, \frac{3}{4} =$ velja za dva = $\frac{3}{4}$, en $\frac{6}{4}$ takt za dva = $\frac{3}{4}$ takta seveda ne kaže taktica tedaj motivičnega poudarka, čeprav imamo slučaje, da stoje trije takti po $\frac{3}{4}$ mesto en $\frac{3}{4}$ takt. Tudi pri Schubertu dobimo primere, na primer iz op. 42. Namesto $\frac{3}{2}$ imamo

opraviti (optično!) z $\frac{2 \times 2}{4}$

 namesto tega $\frac{3}{4}$ takta bi bila notacija v C taktu pravilnejša in jasnejša.

Tudi Dugan pravi: »Vprašati bi se mogli, je prav, da v zgornji shemi (♩. ♩.) napravljamo en takt ($\frac{6}{8}$) ali je potrebno, da tvorijo dve take enote en ($\frac{6}{8}$) takt. Na to vprašanje se teoretično ne more odgovoriti, ampak moramo pogledati prakso. V praksi dobimo primere za eno in drugo (čisto logično kot smo našli za daktilske ritme in stopice); vidi se, da je za glasbeno prakso važno načelo: da se dobe sestave, ki so znane iz nauka o glasbenih oblikah.« (Cecilija, 1929.)

$\frac{6}{8}, 6 = 2 + 2 + 2 = 2 + 4$

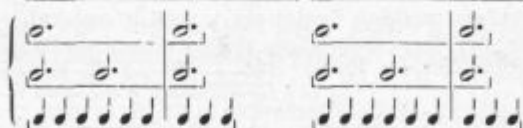
$\frac{6}{4}$, $6 = 3 + 3$

$\frac{9}{4}$, $9 = 3 + 3 + 3$

$\frac{9}{4}$

a) $\frac{6}{8}$ | $\frac{6}{4}^*$ | $\frac{6}{8}$ | $\frac{6}{16}$ | = iz 3 vrednot. Vsi škerki so pisani v polovnih taktih.

b) $\frac{1}{4}^2$ $\frac{1}{8}^2$ $\frac{1}{8}^2$ = kot $\frac{6}{8}$

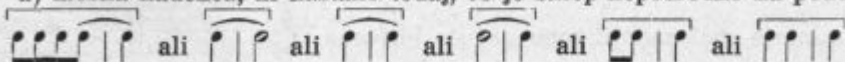
c) $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{8}$ = trodelen

č) $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{16}$ = $3 \times$ trodelen

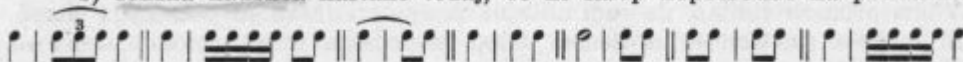
Sedaj pridemo do nauka o kadencah, kajti taktne načine smo dovoljno opisali; a ker se njih pomen dviga vzporedno z različnimi tipi kadenc, je prav, če tudi te nekoliko opišemo.

Kadenca je prehod gibanja, ki nastane pri naraščanju in pojemanju tona. Vsako naraščanje stremi v razdrobitev sile, kot vsaka napetost, zato traja kratko dobo, ima značaj krajšine. Pojemanje je zmanjšanje sile in stremi za tem, da preneha zvočno gibanje. Zato ima znak dolžine. Torej je pojemanje daljše kot naraščanje. Ta dva pola ureja ritem, ki ni nič drugega kot nadaljevanje kadenc z različnimi učinki. Kadence, ki nastanejo v teku različnih glasbenih oblik imajo več ali manj omejeno zaključno moč. Kadence v frazi so tehtnejše kot v motivu, v stavku zelo pomembne, a šele zadnja, končna kadenca je edino resnično zaključena. Po naravi in metrično-ritmični sestavi niso vse kadence med seboj enake. Kdaj preide zvočno gibanje v sklep ali sploh zvočno prenehanje, določujeta dve možnosti:

a) moška kadenca, ki nastane tedaj, če je sklep neposredno na poudarku

b) ženska kadenca nastane tedaj, če ni sklep neposredno na poudarku

Iz teh dveh kadenčnih načinov dobimo dvojce motivičnih tipov, moški in ženski tip, o katerih smo deloma že govorili, deloma pa bomo ta dva tipa še obravnavali. Za nas je sedaj važna ženska kadenca ali kakor pravimo ženski sklep. Čestokrat nastopi v glasbenem stavku na poudarjeno vrednost

* Pišejo kot $\frac{2 \times 3}{4}$, $\frac{2 \times 3}{8}$

Organistovske zadeve.

Življenje, delovanje in tudi uspehi vsake organizacije, vsakega društva so v veliki meri odvisni od zavednosti in požrtvovalnosti društvenih članov. Opozarjamo vse naše organiste-člane, ki še niso poravnali članarine za l. 1937, da to store čimprej. Vsi tisti zamudniki, ki ne bodo poravnali do 31. marca članarine še za leto 1936, prenehajo biti člani naše organizacije. Ponovno opozarjamo, da imajo pravico do podpore in do vdovskega sklada samo člani, in da v tem oziru ne bo nobene izjeme. — Večkrat je bila že rečena beseda, naj se društvo zavzame, da bi bili naši organisti nastavljeni kot učitelji petja na ljudskih šolah. Dasi smo na to vprašanje že odgovarjali, naj povemo zopet (da bomo v tem na jasnem), da na ljudskih šolah ni določenega in plačanega mesta za učitelja petja. Petje poučujejo tam učitelji, ki so nastavljeni na dotični šoli, pa niso za to še posebej plačani. Za organiste ni tu torej nobene upanja. Le srednje in meščanske šole imajo nastavljene posebne učitelje za petje, kjer je pa tudi že nekaj naših organistov nastavljenih, ki so sposobni za to.

Na prosvetno ministrstvo je bila ponovno vložena prošnja za priznanje dveh razredov srednje šole absolventom orglarske šole v Ljubljani, brez omejitve, kot je bilo sedaj.¹ Upamo, da bo prošnja ugodno rešena.

Ivan Zdešar.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. 10. januarja 1938 je Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« priredil samostojni koncert. Zbor vodi zadnja leta Milan Pertot. Izvajal je večinoma novejše zborovske skladbe, izmed katerih so bile nekatere tudi prvič izvajane. Slišali smo Grbčev »Otroci molijo«, dr. Švarovo »Kako je bilo Tebi Marija takrat!«, Ukmarjevo »Mati Marija«, Matelič-Ronjgove »Roženice«, Osterčeve »Tri belokranjske«, dr. Milojevičev »Muha i komarac« in dve Emil Adamičevi. Izmed novejših sta posebno pozornost zbudili Ukmarjeva in Mateličeva skladba, vsaka svojevrsna umetnina. Izvajanje je bilo dobro pripravljeno, petje ubrano; treba pa bo vendarle zboru in seveda tudi pevovodju nekoliko več ognja, topline in notranjega prepričevalnega utripa. — Kot nov, do sedaj nam še nepoznan umetnik se je Ljubljani 26. januarja predstavil mlad dunajski violinski virtuoz Karl v. Baltz. Izvajal je resno sestavljen spored od starih italijanskih klasikov (Veracini) dalje do nemških starih (Bach) in dunajskih klasikov (Mozart), ter posegel še v romantiko (Schubert, Suk). Dodal je pa še kot modern komad Bartokove plesne. Dasi v prvih dveh izvajanjih še malce hladen, je že tu in še posebno v nadaljnji igri presenečal s svojim izredno objektivnim, v slog in duha dotične skladbe docela proniknjenim podajanjem. Mojstra na goslih je izvrstno spremljal naš priljubljeni pianist prof. Marjan Lipovšek. — 4. februarja je koncertiral »Slovenski vokalni kvintet, to so gg.: Štibernik, Jug, brata Petrovčič in Šulc. Zapeli so devet skladb deloma iz naše slovenske, deloma iz druge slovanske literature. Za izvajanje so se dobro pripravili in dosegli v nekaterih skladbah velik uspeh. Na splošno jim bolj leže homofonske kot polifonske skladbe. V pevsko tehničnem oziru bi jim priporočal še večjo pažnjo na čim idealnejšo tonsko povezanost in vzdržanost, v glasbenem podajanju samem pa bi od kvinteta želeli še več zanosa in prepričevalne moči. — 14. februarja je koncertiral naš rojak solist dunajske državne opere g. Anton Drmota. Pel je tri arije Bacha, Händelna in Verdija, 4 samospeve naših skladateljev Prochazka, Lajovca,

¹ Do zdaj sta bila namreč priznana absolventom orglarske šole v Ljubljani dva razreda srednje šole, dokler ostanejo v svoji stroki. Ker pa je to za organiste premajhna ugodnost, smo zaprosili za novo rešitev brez vsake omejitve.

Škerjanca in Pavčiča, dve Brahmovi, dve Straußovi pesmi in tri operne arije: Bizeta, Masseneta in Puccinija. Pevec, ki ga tujina po pravici visoko ceni, je pokazal veliko kulturo glasu in podal vse točke na izredno lepo izdelan način. Diven je njegov p in pp, f in ff pa tudi poln in prodoren kot pri malokaterem tenoristu. Vzorno je njegovo podajanje, tihoče se vsebine besedila, in njegova izreka. Peveca je na klavirju spremljal prof. Sivic. — 18. februarja je v Ljubljani zopet nastopil že znani prvovrstni svetovni pianist Aleksander Borovski. Zaigral je dva Bachova preludija in fugi v g-molu in g-duru iz dela »Das wohltemperierte Klavier« in tri koralne predigre, Beethovno »Sonata appassionata«, dve Prokofjevi skladbi, eno Medtnerjevo, eno Stravinskega in tri Lisztove. Zares krasen spored! Borovski je v nastopu in igri docela umerjen, tehnično in izvajalsko na višini, ki si jo je težko misliti še višjo in bolj popolno. Občinstvo je imelo pri tem koncertu nekaljen glasbeni užitek, koncertant pa tudi najboljši obisk. — Državni konservatorij je priredil v februarju s svojimi gojenci dve javni produkciji.

II. Koncerti drugod. Foersterjev spominski koncert se je vršil dne 12. decembra 1937 v Zagorju ob Savi. Priredilo ga je tamošnje Prosvetno društvo in izvedlo 12 Foersterjevih zborov. — Istovrstni koncert se je vršil 16. jan. 1938 v Novem mestu. O njem poročamo v posebnem dopisu. — Pevski koncert se je vršil na Štefanovo 1937 v Borovljah. Zapel je ves Rož. Skupne nastope je vodil g. Anton Nagele. — Slovenski krožek na Dunaju je proslavil svojo desetletnico s koncertom 16. januarja 1938. Izvajali so ga solisti: Ksenija Kušejeva, Marija Louholka, Anton Dermota, Anton Trost ter tamburaški in pevski zbor pod vodstvom prof. Klemena Viskoviča. — Violinist Karlo Rupel in pianistinja Zora Zarnik sta v februarju koncertirala v Novem mestu. O njunem koncertu poroča g. Fran Ferjančič v današnjem dopisu iz Novega mesta. — Akademski pevski zbor je koncertiral 6. februarja v Trbovljah. — Zagrebški pevski zbor »Lisinski« je koncertiral 13. februarja v Budimpešti. St. Premrl.

Dopisi.

Novo mesto. (Koncert v proslavo stoletnice Foersterjevega rojstva.) Blagopokojni Anton Foerster je zagledal luč sveta 20. decembra 1837 v Osenicah na Češkem. Zato je pevski zbor kapiteljske in mestne župne cerkve sv. Nikolaja v Novem mestu nameraval prirediti ta slavnostni koncert že v minulem mesecu decembru. Vsled raznih ovir pa se je koncert vršil šele v nedeljo, 16. januarja t. l. ob 8 zvečer v veliki dvorani Prosvetnega doma. Ker je Foerster zadnjih 9 let svojega življenja preživel v Novem mestu in je tu 17. aprila 1926 tudi umrl, bi bilo čudno, ko bi Novo mesto šlo molče mimo te velepomembne stoletnice. Četudi se je ta proslava vršila bolj v skromni obliki, je vendar pokazala vsaj dobro voljo Foersterjevih častilcev.

Uvodni govor je podal vsaj površno sliko Foersterjevega življenja in delovanja. Na sporedu je bilo 9 točk in sicer 8 Foersterjevih in ena novomeškega rojaka p. Hugolina Sattnerja. Izmed Foersterjevih skladb je bila ena za ženski zbor (»Žalost«), 4 za mešani zbor (»Pevec«, »Mladi mornar«, »Ljubica« in »Naše gore«), 3 pa za moški zbor (»Razbita čaša«, »Spak« in »Planinska«). Zadnja točka pa je bila Sattnerjeva »Jeftejeva prisega«, kantata za soli, zbor in orkester.

K Foersterjevi stoletnici bi bilo pač najprikladnejše, ko bi bila tudi ta točka Foersterjeva, n. pr. »Turki na Slevici«, ki je tudi kantata za soli, zbor in orkester. Žal, da se nahaja ta skladba samo v rokopisu.

Pevski zbor in solisti so peli v obče dobro. Tudi orkester, čeprav maloštevilen, se je dobro držal. Videlo pa se je, da je bilo premalo skupnih vaj. Ker so bile oni teden v Prosvetnem domu vsak večer kino-predstave, ni bilo lahko mogoče pevskega zboru in orkestru priti do poštene celotne, skupne vaje. In to je bilo koncertu v škodo. Ne da bi se spuščal v podrobnosti, hočem le splošno omeniti par reči.

Delati je treba na to, da postane zbor res enoten. Vsi člani pevskega zbora morajo biti kakor en mož, noben glas ne sme preglasiti drugih, ako ni to utemeljeno v skladbi sami, petje vseh se mora glasiti kakor iz enega liva. Nadalje se ne sme nikdar pozabiti, da je dinamika duša vse glasbe. Je pa velika razlika med dinamiko in dinamikom. Resnica je, da človek redkokdaj naleti na kak zbor, s čigar dinamikom bi bil vsestransko zadovoljen. In kolikor preprostejša je pesmica (n. pr. »Zalost«), toliko važnejša je dinamika. Pomniti je namreč treba, da preproste pesmice učinkujejo na koncertnem odru le tedaj, ako se prav minuciozno pazi na pravilno dinamiko.

V tem oziru je pokojni Foerster sam dal najlepši zgled. Omenjam samo eno. Kot pevovodja v stolnici je imel Foerster navado, da je ob postnih nedeljah pri slovesni sv. maši po povzdigovanju dodal kak latinski spev v čast sv. R. Telesu, največkrat čisto navadno »O salutaris« iz Cecilije. Peli so štiriglasno in brez spremljevanja. A peli so tako občuteno in s tako izvrstno dinamiko, da smo kar strmeli in bi radi zopet in zopet slišali oni preprosti spev. Neki glasbenik z dežele mi je rekel: »Kolikrat že smo peli pri nas prav isto »O salutaris«, toda naše petje ni bilo niti senca tega, kar sem slišal danes v stolnici.« Torej kolikor mogoče popolna dinamika mora biti prvi cilj pevskega zbora.

Udeležba pri koncertu — tudi iz boljših krogov — je bila zadovoljiva. Ni pa bilo lahko umeti, zakaj je bil obisk koncerta prepovedan dijakom nižje gimnazije, zlasti še, ko je šlo za počestvenje tako zaslužnega kulturnega delavca, kakršen je bil pokojni Foerster. Po splošnem mnenju razsodnih ljudi spadajo taki koncerti tudi k vzgojnemu sredstvu mladine.

Ker sem že začel s Foersterjem, naj tudi končam s Foersterjem. Dasi je umrl in bil pokopan v Novem mestu, vendar njegovo truplo ne počiva več na novomeškem pokopališču. Leta 1928 so ga prepeljali na ljubljansko pokopališče k Sv. Križu. Dasi bi Novomeščani telesne ostanke tako zaslužnega in slavnega moža radi imeli za vselej na svojem pokopališču, vendar resnica je, da Foerster spada v Ljubljano. V Novem mestu je živel samo 9, v Ljubljani pa 50 let, namreč od l. 1867, ko je v krepki dobi 30 let prišel iz Senja v Ljubljano, pa do l. 1917, ko se je s svojo blagorodno gospo Petronilo preselil v Novo mesto k sinu, g. sodnemu nadsvetniku dr. Vladimirju Foersterju. Foerster spada torej v Ljubljano in naj tudi mirno počiva v Ljubljani, kamor ga je vedno vlekle srce.

Fr. Ferjančič.

Novo mesto. (Ruplov violinski koncert.) Novomeški koncerti so večinoma vokalni in se sučejo okrog moških, mešanih ali ženskih zborov, včasih — vendar bolj poredkoma — s spremljevanjem orkestra, tu pa tam se zateče v Novo mesto tudi kaka pevka-solistka. Toda koncerti, pri katerih bi v koncertni dvorani kak umetnik igral na posameznem instrumentu, so v Novem mestu naravnost bele vrane. Zato smo z veseljem pozdravili vest, da bo glasbeni odsek Prosvetnega društva v Novem mestu priredil v dvorani Prosvetnega doma v nedeljo, 6. februarja t. l. ob 20 violinski koncert virtuoza prof. Karla Rupla s spremljevanjem pianistke gđe. Zore Zarnikove.

Karlo Rupel je bil rojen leta 1907 v Trstu. Pri profesorju Šlaisu je na državnem konservatoriju v Ljubljani dovršil visoko šolo za gosli. Nato se je izpopolnjeval še na mojstrski šoli pri prof. Ševčiku v Pisku in bil leta 1930 absolviran po dvoletnem študiju na visoki šoli za glasbo v Parizu. Sedaj poučuje gosli na državnem konservatoriju v Ljubljani. Mimogrede omenjam, da deluje v Ljubljani tudi njegov brat Mirko, ki je profesor slovenščine in srbohrvaščine ter je znan kot slavist in priden pisatelj. Da mora biti Karlo Rupel izboren violinist, sklepamo lahko že iz njegovih obširnih glasbenih študij. In kot takega se je izkazal tudi s svojim novomeškim koncertom. Na sporedu sta bili dve daljši skladbi: Beethovnova Sonata op. 47, imenovana tudi Kreutzerjeva Sonata, v 4 odstavkih, in Mozartov Koncert v D-duru, v 3 odstavkih. Poleg tega je igral še 6 krajših, a zelo efektnih skladb. Izbral si je take skladbe, s katerimi mu je bilo mogoče pokazati svoje glasbeno znanje, pa tudi svojo virtuoznost. Z veliko dovršenostjo je igral tudi najtežja mesta. Mojstrsko je znal iz svojih gosli izvabljal tone, ki so segali globoko v človeško dušo. Občudovati smo morali tudi, kako je

znal iz enega in istega instrumenta pričarati tako različne barve tonov, kakor je mojster sam hotel. V Schubertovi »Čebeli« smo kar slišali šumenje čebelic. Ugajale pa so tudi druge točke: Ravelov »Habanera-ples«, »Jota«, ki jo je uglasbil Falla, Dvořakov »Slovanski ples«, Brahmsov »Valček«, Nachizova »Ciganska pesem«. Človek skoro ne ve, kateri skladbi bi dal prednost. G. Rupel se je izkazal res vituoza in konservatoriju v Ljubljani je le čestitati, da ima takega profesorja za gosli.

K temu lepemu uspehu je ne malo pripomogla tudi pianistka gdč. Zora Zarnikova, ki je g. Rupla spremljala na pianinu. Gospodična je bila rojena leta 1904 v Zagorju ob Savi kot hčerka tamošnjega okrožnega zdravnika g. Tomaža Zarnika. Klavir se je učila pri prof. Janku Ravniku in je pri njem tudi dovršila klavirski študij. Eno leto (1926—27) je bila na visoki šoli za glasbo v Parizu, eno leto (1927—28) pa pri mojstru Kurzu v Pragi. Sedaj poučuje klavir na konservatoriju v Ljubljani. Omenjam še, da z njenim starim očetom, pokojnim nadučiteljem Martinom Zarnikom sva svoj čas v Trnovem na Notranjskem skupaj delovala v šoli in na cerkvenem koru. Bil je namreč dolgo vrsto let organist v trnovski župni cerkvi. Ob njegovi smrti sem mu kot staremu prijatelju in sodelavcu postavil v »Cerkvenem Glasbeniku« (1929 str. 77) tudi mal spomenik.

Gdč. Zarnikova je pri spremljanju pokazala veliko spretnost. Spremljala je diskretno in ne preglasno. Želeli bi pač, da bi tudi ona nastopila s kako samostojno klavirsko točko. Seveda bi ji bilo treba za to izvrstnega klavirja, ne pa revnega pianina. Na takem pomanjkljivem instrumentu je pač storila, kolikor je mogla. Pokazala pa je dovolj, da je izborna pianistka.

Obisk koncerta, ki je bil za Novo mesto dogodek, je bil izredno dober. Velika dvorana je bila skoro razprodana. To pot so smeli na koncert tudi dijaki nižje gimnazije.

Fr. Ferjančič.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Jezus premagavec groba. 5 velikonočnih pesmi za mešan zbor in orgle. Uglasbil Avgust Cerer. Samozaložba, Celje 1938. Cena 15 din, glasovi po 4 din. Zbirka kaže v primeri s prejšnjimi precejšen tehničen napredek. Predvsem je zborovski slog izčiščen, preko štiriglasja skoraj ne gre nikjer. Na izvedljivosti pa tudi na učinku skladbe s tem precej pridobijo. Tri skladbe imajo izrazito orgelsko spremljavo, dve sta brez nje. V prvi polovici so vse skladbe homofone, v drugem delu imajo štiri kontrapunktično razpleteno »Alelujo«. — Manjši nedostatki, ki jih občutljiv in v glasbeni literaturi širše razgledan glasbenik čuti, so zlasti ti-le: modulatorična stran skladb je še premalo izdelana. Orgelska spremljava postane vsled želje po čim večji samostojnosti in neodvisnosti od zbora včasih okorna. Poglavlje zase so kontrapunktično grajeni odstavki, ki morajo biti že v temi in v razvoju drugače občuteni kot homofonski deli skladb; v nasprotnem slučaju je polifonija samo navidezna. V tem oziru so dosti dobre št. 3, 4, 5, slašba št. 1. Vendar ti nedostatki v splošnem ne motijo preveč. — Zbirka je izšla v dveh izdajah: eno je razmnožil Roman Pahor, drugo M. Kunaver. Brez napak ni nobena, zato bi bila potrebna pred tiskom korektura. — Zbirko zborom priporočamo. M. Tomc.

8 venček slovenskih narodnih pesmi. Za mešan zbor priredil A. Grum. Samozaložba 1938. Cena 10 din. Zbirka obsega na sedmih straneh devet pesmi. Razvrščene so po kvintnem krogu od C-dura do E-dura in zopet v isti vrsti nazaj. O venčkih in potpurijih so mnenja zelo deljena. Z glasbenega stališča gledano ne pomenijo mnogo, posebno če ne tvorijo umetniško zaokrožene celote. Praktično se pa mnogo izvajajo bodisi v vokalni ali instrumentalni. Grumov venček ima po vzoru drugih nanizane po tekstu in po melodiji kaj različne pesmi. Ima pa pred mnogimi to prednost, da nima mučnih, prisiljenih in včasih naravnost neizvedljivih prehodov med posameznimi pesmimi, ki so strah in groza pevec in dirigentov. Vsled razvrstitve pesmi po kvintnem krogu ne bo delalo čisto zadevanje nobenih težav. M. Tomc.

Trudna noč na oljke lega. 8 postnih pesmi za mešani zbor uglašbil Franc Premrl. Samozaložba 1938. Šmartno pod Šmarno goro. Odobril škofijski ordinariat v Ljubljani 27. okt. 1937, šte. 4551. Opalografiral Roman Pahor, Zapuže (Ljubljana). — Te pesmi ne prinašajo sicer nikakih posebno izrazitih melodij niti kaj novega v harmoničnem pogledu; so pa vendar v svojem preprostem, mirno-resnem in za post prav primernem tonu dobre, zelo pevne in hvaležne. Našim zborom jih priporočamo. Partitura stane 15 din, glasovi so po 4 din. Mimogrede opozarjamo, naj pri takihle zbirkah skladatelj ne piše svojega imena pri vsaki pesmi; ime zadostuje na naslovni strani. St. Premrl.

Breda Šček: Trnje venec, 10 postnih pesmi za cerkveni mešani zbor in moški zbor. V Ljubljani 1938. Z dovoljenjem ljubljanskega knezoškofijstva št. 687. — Ta zbirka postnih pesmi je zložena z veliko pazljivostjo za pravi, cerkvenemu postnemu času primerni glasbeni izraz in dobro, vseskozi izčiščeno zunanjo obliko. Skladbe so na videz preproste, a imajo pristno, bogato vsebino. Občutene so resno, nežno, iskreno in res cerkveno. Nekaj je daljše razvitih, bolj umetnih, nekaj krajših, deloma v ljudskem tonu. Imitacije, ki jih skladateljica v več pesmih rabi, skladbe prijetno požive. Zadnja, 10. pesem, zložena za moški zbor, je kot iz enega kova vlita, vzorna. Skladateljici Ščekovi je treba priznati, da je vendarle v mnogem svoja, izvirna in so zaradi tega njene skladbe tudi s tega stališča vredne pozornosti, priporočila in izvajanja. Cena tej zbirki je 20 din. St. Premrl.

Obredni spevi za svečnico, pepelnico, cvetno nedeljo, veliki petek. Za mešani zbor priredil Fr. Blažič. Samozaložba. Odobril škof. ordinariat v Ljubljani, dne 24. novembra 1937 št. 5634. Prireditelj, ki je župnik v Štangi nad Litijo in nadarjen, vešč glasbenik, piše v opombi: »Povod za izdajo tega dela je dala na eni strani ljubezen do koral, na drugi strani pa želja, da bi se obredi na svečnico, pepelnico, cvetno nedeljo in veliki petek vršili slovesno s petjem ne samo po stolnicah, ampak v zadnji gorski vasi«. Prireditev teh spevov, deloma v latinskem, deloma v slovenskem jeziku, deloma koralno eno ali 4glasno, deloma preprosto figuralno, je vse hvale vredna. Liturgija po naših cerkvah bo brezdvomno mnogo pridobila, ako se bodo organisti poprijeli teh spevov in sodelovali s svojimi zbori pri dotičnih bogoslužnih opravilih. Ta zbirka nudi v Dodatku še Kamilo Maškovo pesem »O palma solnčno jasna«, Jeremijevo žalostinko, Videl sem vodo, »Ecce sacerdos magnus« z odgovori, eno blagoslovno, eno obhajilno in pesem sv. Družine. Prireditev je v splošnem prav dobra, izvirne Blažičeve skladbe pa lahke, jasne, jako porabne. Nekaj mest, ki niso čisto v redu, je sledečih: Pri spevu »Exsurge Domine« morajo stati 4 višaji. Tudi na str. 6 pri psalmu »Juxta vestibulum et altare« naj bo v altu vedno dis namesto d. Tiskovna napaka je na strani 15 »O palma«, kjer naj ima tenor v 1. taktu prvo noto c; na strani 21 pa bas v zadnjem taktu 4. sistema zadnjo osminko f. V skladbi »Videl sem vodo« bi bilo bolje intonacijo »Videl sem vodo« na strani 20 pričeti kvinto višje z b; začetni akord v oklepaju pa naj sploh odpade. Zadnja dva takta v 3. sistemu tega speva naj se popravi tako:

Cena partituri 20 din.

St. Premrl.

3 Pokropi me za mešani zbor. Zložil Fr. Blažič. Samozaložba. Odobril škofijski ordinariat v Ljubljani 24. nov. 1937 št. 5438. Preprosti, v začetku skladbe figuralno, od psalma dalje koralno zloženi liturgični spevi bodo našim zborom dobrodošli, zlasti, ker te vrste spevov še nimamo posebno dosti. Cena 4 din.

Hrvatska tamburica. Mjesečnik za unapredivanje tamburaške glazbe. Zagreb. Ta list izhaja že dve leti. Prinaša jako poučne članke o tamburanju, tamburaških, tamburaških skladbah itd. Hkrati tudi glasbene priloge. V 11. in 12. št. 1937 beremo, da se je osnovala Hrvatska tamburaška zveza. »Hrvatska tamburica« je njeno glasilo. List stane celoletno 100 din, brez glasbene priloge 30 din. Upravitelj lista je Franjo Sabljač, Zagreb, Medveščak br. 8. List priporočamo.

Razne vesti.

Predsednik Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo msgr. Viktor Steska je obhajal 1. januarja 1938 sedemdesetletnico rojstva. Zaslužnemu slavljencu, ki se neumorno udejstvuje tudi na drugih umetnostnih poljih, kličemo od srca: Bog Vas obrani še leta in leta!

Priljubljen slovenski skladatelj Vinko Vodopivec, župnik v Krombergu pri Gorici, je praznoval 16. januarja 1938 svojo šestdesetletnico. K temu jubileju tako plodonosnega življenja mu najiskrenejše čestitamo in hvalimo Boga za vse lepe skladbe, ki jih je slavljeneec zložil za cerkev celo vrsto. Ad multos annos!

Župnik in duhovni svétnik Franc Spindler, znan pri nas po nekaterih glasbenih izdajah in cerkvenih skladbah, je 28. januarja t. l. dosegel 60. leto življenja. Bog ga živi!

Ravnatelj ljubljanske opere g. Mirko Polič je praznoval 22. februarja 25letnico svojega umetniškega delovanja. Pri tej priliki je dirigiral premiero Mozartove opere »Don Juan«. Ravnatelj Polič deluje v naši operi že 12 let, vodil je tudi več simfoničnih in drugih koncertov, predvsem matičnih, kjer je že mnogo let vodja pevskega zbora. K njegovemu slavu mu prav iskreno čestitamo!

Ljubljanska vojaška godba je dobila novega kapelnika, Slovenca g. podpolkovnika Ferda Herzoga, dosedanjega višjega voj. kapelnika v Kninu.

Umrli so: 9. januarja v Mariboru šolska sestra s. Cecilija Hudovernik, rojena 1865 v Radovljici. Delovala je kot učiteljica glasbe na samostanski šoli in učiteljici, poučevala pa tudi druge predmete. — 11. januarja pri Sv. Frančišku Ks. v Savinjski dolini tamošnji organist in cerkovnik Martin Natlačen. Pobrala ga je jetika. V glasbi je bil samouk, kljub temu dober organist in pevovodja. Svojo službo pri romarski cerkvi sv. Frančiška je vršil 32 let. — 28. decembra 1937 je preminul v Zagrebu g. Franc Župevc, profesor konservatorija v Ljubljani. Bil je učitelj solopetja, izvrsten pedagog, plemenit značaj. Njegova hčerka Zvonimira je bila nekaj let operna pevka v Ljubljani, sedaj deluje na zagrebški operi. — 6. januarja je umrl v New Yorku znani jugoslovanski časnikar, književnik in kulturni delavec Ivan Mladineo, star 49 let. Doma je bil z otoka Brača v Dalmaciji. Zelo je bil delaven v raznih organizacijah in pevskih zborih. Med slovenskimi izseljenci močno priljubljen. — Na Lozicah pri Vipavi je 17. januarja t. l. preminul tamošnji spoštovani posestnik, zaslužni pevovodja in navdušen pevec g. Edvard Zvanut. — V Ptujju je umrla priljubljena učiteljica ročnih del gdč. Ana Müllender. Bila je vneta cerkvena pevka. Skozi 52 let je požrtvovalno pela v proštijiški cerkvi. Pevskih vaj se je redno udeleževala. Vsem daj Bog večni pokoj!

Ravnokar je izšla M. Tomčeva razprava o modulaciji. Cena 44 din. Več o nji prihodnjič.

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe, ki jo je v »Cerkvenem Glasbeniku« objavljala najprej pokojni dr. Josip Mantuani, po njegovi smrti pa nadaljeval in v pri-

čujoči številki zaključil dr. Anton Dolinar, bo Cecilijino društvo izdalo tudi še v posebnem natisu.

Skladatelj dr. Frane Kimovec namerava letos izdati svoje orgelske skladbe. — **Anton Jobst** pa pripravlja izdajo svojih daritvenih pesmi. — **Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«** bo začel izdajati mladinske pesmi.

V založbi »Ivan Grohar« je izšla konec leta 1987 knjiga Emil Adamič, življenje in delo slovenskega skladatelja. Napisal Lucijan Marija Škerjanc, bibliografijo sestavi Slavko Koželj. Knjigo krasi več slik in faksimilov. Zanimiv je tudi rodovnik Adamičeve družine, ki izhaja iz Vel. Slevice pri Dobropoljah na Dolenjskem. Knjiga je vredna branja.

V založbi »Augustinus-Druckerei« — v Klosterneuburgu pri Dunaju je izšla nova knjiga »Sacra musica«, leksikon katoliške glasbe, spisal dr. Andreas Weissenböck. O vsebini knjige bomo poročali več prihodnjič.

V ljubljanski operi je nedavno prvič nastopila kot solistka gđ. Valči Heybalova, hči organista Josipa Heybala. Študirala je pri pokojnem profesorju Zupevcu. Njen nastop v operi »Ero z onega sveta« je bil precej ugoden.

Umrl je 6. jan. v Dolenjem Logatcu g. Leopold Punčuh, okrajni šolski nadzornik v pokoju in bivši organist v Gorenjem Logatcu. Orglal je še na stare orgle, imel pet do šest pevk, včasih tudi kakega pevca. S starimi, slabimi orglami ni imel kaj prida veselja, a pokazal je kljub temu veliko potrpežljivost in ljubezen do petja. V svoji službi je bil točen in vesten. Pokopali so ga 8. januarja v Gorenjem Logatcu poleg njegove žene Antonije roj. Žgur. Naj počiva v miru!

Dr. Josip Cerin je objavil v »Slovenec« 16. jan. 1988 zanimiv članek »Trubarjev Očenaš in Haydnov Te Deum«. V članku dokazuje, da ni ne prvi ne drugi avtor omenjene skladbe.

Zanimiv članek o **Jakobu Frančišku Zupanu**, skladatelju prve slovenske opere je bil objavljen v »Slovenec« dne 30. januarja 1988.

Slovenski skladatelj Srečko Koporec namerava letos izdati knjigo »Osnove vertikalnega sozvočja«, t. j. nauk o harmoniji prikazan z ozirom na današnji glasbeni napredek. Cena v prednaročilu je 100 din. Naročila sprejema avtor: Resljeva cesta 23, Ljubljana.

Danilo Cerar je zložil novo spevoburko »Ponočnjak«. Dobi se po knjigarnah.

Konec leta 1987 je umrl znamenit francoski skladatelj novejšee dobe **Maurice Ravel**, roj. l. 1875. Zložil je pomembna klavirska, komorna, orkestralna, operna in druga dela. Tudi pri nas je bilo izvajanih že precej njegovih skladb.

Klavir, močan »Czapka«, kratke oblike, še malo rabljen, je naprodaj pri ge. Mariji Klobučar, Ljubljana, Zavetišče sv. Jožefa.

DAROVI ZA »CERKVENI GLASBENIK«

Po 30 din: gg. Franc Jenko, izdelovatelj orgel v Št. Vidu nad Ljubljano; Ferdinand Kolednik, katehet v Tinjah (Koroško); po 20 din: gg. Franc Krhne, dekan v Postojni; čč. sestre v splošni bolnišnici v Ljubljani; g. Viktor Čadež, župnik v Meki-njah; g. Anton Wornig, organist na Bledu; g. Martin Planinšek, organist v Tržiču; g. Gabriel Petrič, župnik v Gorjah; g. Anton Skubic, župnik v Gor. Logatcu; g. Josip Bambič, župnik na Polci; g. Emil Vidrih na Trsatu; ga. Antonija Schulz v Ljubljani; po 10 din: g. Milan Kalan, sodnik v p. v Radovljici; g. Jože Kelvišar, organist na Jesenicah; g. Franc Cerkovnik, kaplan v Št. Jerneju; župni urad Stranje pri Kamniku; g. Alojzij Krajnc, mestni obč. tajnik v Slovenjgradu; župni urad v Št. Vidu na Ljubljano; župni urad Št. Peter v Savinjski dolini; g. Lojze Žitko, kaplan v Šen-čurju pri Kranju; g. Gustl Rakuša, organist v Št. Ilju v Slov. goricah; g. Anton Golé, ekspozit na Grosupljem; g. Franc Cimerman v Kranju; župni urad na Homcu; g. Frane

Pahuljé, kaplan v Črnomlju; 5 din; g. Maks Feguš, organist v Tebarjih. — Vsem p. n. darovalcem se najlepše zahvaljujemo in Bog Vam povrni!

Nadaljni darovi: g. Alojzij Mihelčič, župan v Celju, 60 din; g. Anton Dermota, solist državne opere na Dunaju, 20 din; župni urad v Stari Loki 10 din; g. Josip Kamnikar, prof. glasbe v Osjeku, 10 din; g. Andrej Studen, organist v Goričah, 10 din.

NAŠE PRILoge.

Današnja glasbena priloga v obsegu 8 strani prinaša Vlado Lemplov mešani zbor z orglami »Očitanja«, Zorko Prelovčev mešani zbor »Mati žalostna«, Josip Šterbenčev mešani zbor »Čuj, o Gospode«, dr. Franc Kimovčev mešani zbor z orglami »Videl sem vodo« in Anton Jobstovo »Velikonočno«. Posamezni izvodi po 2.50 din, pri večjem naročilu po 2 din.

Kimovčevi Darovanjski pesmi, »Zdravi Mariji« (v zadnji številki C. Gl.) se lahko podloži še besedilo: Sveta Marija itd. tako, da lahko pojemo vso zdravomarijo. In še prav hitro jo bodo pevcem znali, ker se napev poje dvakrat zapovrstjo čisto enako. Takole se besedilo podpiše:

Zdrava Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, Gospod je s teboj.
Sveta Marija, Ma—ti božja, pro—si za nas gre—šnike
Blagoslovljena si med ženami in blagoslovljen je sad
zdaj in ob naši smrtni u—ri, zdaj in ob na—ši
tvojega telesa, tvojega telesa.
smrtni u—ri. Amen, smrtni u—ri. Amen.

Da dobimo še besedo: Jezus, tri vezane note na zlogu —le— razvežemo in jih razdelimo na zloge: —lesa Jezus:

a / b a g / f
te—lesa Jezus.

Pa imamo popolno besedilo Zdravemarije, ki se odpoje na ponovljenem napevu.

Nujni popravki.

Pri istega skladatelja pesmi »Zdrava Marija« za sopran (tenor) z orglami se je vrnilo nekaj napak. Tako-le popravi:

1. str., 3. vrsta, 3. takt: druga osminka (na zlogu »na«) bodi **b** (ne **e**);
2. str., 1. vrsta, 3. takt naj bodo osminke (od zgoraj doli): **e s d c h**;
tvojega te—

v orgelskem spremljanju naj bo v istem taktu pred noto **e** vračaj (ne višaj), namesto četrtnike **h** naj stoji **a**.

Na isti strani naj bo v 2. taktu 3. vrste na zlogu »Ma—rija« nota **a** (namesto **b**);

Na 3. strani v 1. vrsti, 3. taktu naj bo zadnja četrtnika (na zlogu »ke«) **fis** (ne **a**);

Na 3. strani v 3. vrsti, 2. taktu imej spremljanje v diskantu na prvem mahu še četrtniko **b**;

Na 3. strani v zadnji vrsti, 2. taktu imej spremljanje v tenoru na drugem mahu

kvinto f-c:

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 din, za dijake 25 din, za inozemstvo protivrednost 60 din letno. Uredništvo in upravništvo: Pred škofijo št. 12/I. — Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Čeč).